

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM/ANASANAT DALI
İÇ MİMARLIK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**NARMANLI HAN'IN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Edanur İŞLER**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Füsun SEÇER KARİPTAŞ**

**İSTANBUL
OCAK 2024**

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM/ANASANAT DALI
İÇ MİMARLIK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**NARMANLI HAN'IN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Edanur İŞLER**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Füsun SEÇER KARİPTAŞ**

**İSTANBUL
OCAK 2024**

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Eda...
16. Mimarlık... Anabilim/Anasanat Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi
İŞLER tarafından hazırlanan "Mimarlıkta Yeniden İstikrarın İncelenmesi..."
konulu çalışması jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir. Bir inceleme

Tez Savunma Tarihi: 12.01.2024

Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu:

İmza:

Prof. Dr. Fuat SEZER KARİPTAŞ

Jüri Üyesi : (Tez Danışmanın Ünvanı, Adı, Soyadı)
(Bağlı Olduğu Kurum)

Dr. Öğr. Üyesi F. Ceyda GİNEÇ YÜKSEL
Jüri Üyesi : (Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı)
(Bağlı Olduğu Kurum)

Doç. Dr. Salih SOLBAÇKİ
Jüri Üyesi : (Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı)
(Bağlı Olduğu Kurum)

Bu tez yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun kararıyla kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürünün Ünvanı, Adı, Soyadı)
Müdür

Edanur İşler Tez

ORJİNALLİK RAPORU

%9

BENZERLİK ENDEKSİ

%9

İNTERNET KAYNAKLARI

%1

YAYINLAR

%3

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

tr.wikipedia.org

İnternet Kaynağı

%2

2

www.planyapi.com.tr

İnternet Kaynağı

%1

3

acikbilim.yok.gov.tr

İnternet Kaynağı

%1

4

www.gzt.com

İnternet Kaynağı

%1

5

seyler.eksisozluk.com

İnternet Kaynağı

%1

6

gcris.ktun.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%1

7

www.mimarizm.com

İnternet Kaynağı

<%1

8

www.gezginrehberler.com

İnternet Kaynağı

<%1

9

www.grandpera.com

İnternet Kaynağı

<%1

TEZ ETİK BEYANI

17 / 01 / 2024

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Narmanlı Han’ın Yeniden İşlevlendirilmesi Üzerine Bir İnceleme” başlıklı bu çalışmayı başından sonuna kadar danışmanım Prof. Dr. Füsun SEÇER KARİPTAŞ’ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Edanur İŞLER

ÖNSÖZ

Tez çalışmalarım süresince desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ve değerli yardımları ile beni yönlendiren tez danışmanın değerli hocam; Prof. Dr. Füsun SEÇER KARİPTAŞ'a teşekkür ederim. Ayrıca, çalışmalarım boyunca maddi manevi desteklerini esirgemeyen, her zaman yanımda olan değerli annem, kardeşlerim ve babama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Şubat, 2024

Edanur İŞLER

İÇİNDEKİLER

TEZ ETİK BEYANI	i
ÖNSÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLO LİSTESİ.....	iv
ŞEKİL LİSTESİ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
1. GİRİŞ	1
2. LİTERATÜR TARAMASI.....	3
2.1. İstiklal Caddesi(Cadde-i Kebir / Büyük Cadde) Tarihi	3
2.2. Yeniden İşlevlendirme	6
2.2.1.Yeniden İşlevlendirmedeki Amaç.....	6
2.2.2. Renovasyon Kavramı	7
2.2.3.Yeniden Kullanıma Adaptasyon.....	12
2.2.4.Yeniden İşlevlendirmede Sürdürülebilirlik Kavramının Önemi	13
2.2.5.Yeniden İşlevlendirmede Mekân Korunumu	15
2.2.6.Yeniden İşlevlendirmede Çevresel Faktör Kavramı.....	18
2.3. İstiklal Caddesindeki Bazı Yapıların Renovasyonu ve Yeniden İşlevlendirilmesi	19
2.3.1.Cercle D'Orient (Grand Pera).....	24
2.3.1.1. Grand Pera Salonları	27
2.3.1.2. Fuaye Alanı	33
2.3.1.3. Madame Tussauds Müzesi	37
2.3.1.4. Emek Sineması Sahnesi	36
2.3.2.Çiçek Pasajı(Cide De Pera)	39
2.3.3. Botter Apartmanı (Casa Botter).....	43

2.4. Narmanlı Han	50
2.4.1. Narmanlı Han Tarihçesi	50
2.4.2. Narmanlı Han'ın Yeniden İşlevlendirilmesi.....	53
2.4.2.1. Restorasyon Öncesi Narmanlı Han.....	53
2.4.2.2. Restorasyon Sonrası Narmanlı Han	57
2.4.2.2.1. Cephe	57
2.4.2.2.2. Pencere ve Kapılar	65
2.4.2.2.3. İç Mekânlar	70
2.4.2.2.4. Avlu	84
2.4.2.3. Günümüzdeki Plan ve Kesitleri	90
3. GEREÇ VE YÖNTEM	93
4. BULGULAR.....	94
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	100
KAYNAKLAR.....	102
ÖZGEÇMİŞ	105

TABLO LİSTESİ

Tablo 4. 1. Yapı 1 Değerlendirme Tablosu Özeti	90
Tablo 4. 2. Yapı 2 Değerlendirme Tablosu Özeti	91
Tablo 4. 3. Yapı 3 Değerlendirme Tablosu Özeti	92
Tablo 4. 4. Yapı 4 Değerlendirme Tablosu Özeti	93

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2. 1 İstiklal Caddesi	3
Şekil 2. 2 İstiklal Caddesi Gelişmiş Hali	4
Şekil 2. 3 İstiklal Caddesi 1900'ler	5
Şekil 2. 4 Renovasyon Sonrası Beyazıt Devlet Kütüphanesi Planı.....	8
Şekil 2. 5 Mekâna Yerleştirilen Küp Alanlar.....	9
Şekil 2. 6 Kütüphane İçerisindeki Küp Alan Ön Görüntüsü.....	9
Şekil 2. 7 Avlu Da Bulunan Cam Örtü Sistemi.....	10
Şekil 2. 8 Kütüphane İçerisinde Bulunan Tarihi Eserlerin Camla Korunması	11
Şekil 2. 9 Yeniden İşlevlendirilen Tarihi Yapıların Sürdürülebilirliği.....	14
Şekil 2. 10 Mekânın Duyum Aşaması	15
Şekil 2. 11 Grand Pera Harita Üzerinden Gösterimi	19
Şekil 2. 12 Grand Pera Cephe Görüntüsü	20
Şekil 2. 13 Cercle Dorient Binası Eski Hali.....	21
Şekil 2. 14 Grand Pera Cephe Süslemeleri	21
Şekil 2. 15 Salon1 Tavan Ve Duvar Detayları	22
Şekil 2. 16 Salon1 Ölçeksiz Plan Gösterimi	22
Şekil 2. 17 Salon1 Restorasyon Öncesi Ve Sonrası	23
Şekil 2. 18 Salon2 Tavan Detayları.....	24
Şekil 2. 19 Salon2 Planı	24
Şekil 2. 20 Salon3 Planı	25
Şekil 2. 21 Salon3 Pencere Açıklığı Gösterimi.....	25
Şekil 2. 22 Salon4 Tavan Ve Duvar Detayı	26
Şekil 2. 23 Salon4 Planı	26
Şekil 2. 24 Salon5 Planı	26
Şekil 2. 25 Salon6 Tavan, Duvar Detayları Ve Planı	27
Şekil 2. 26 Salon6'nın İki Cepheye Bakan Açıklıkları	28
Şekil 2. 27 Fuaye Alanı Kat Planı	28
Şekil 2. 28 Madame Tussauds Müzesi	29
Şekil 2. 29 Madame Tussuands Müzesinin Cephedeki Konumu	29
Şekil 2. 30 Madame Tussaunds Müzesinde Sergilenen Bazı Balmumu Heykeller ...	30
Şekil 2. 31 Emek Sineması Salonu Restorasyon Öncesi	31
Şekil 2. 32 Emek Sinema Salonu Tavan Süslemelerinin Sökülmesi.....	31
Şekil 2. 33 Emek Sinema Salonu Restorasyon Hali	32
Şekil 2. 34 Emek Sinemasının Grand Pera'ya Taşınması Yeni Hali	32
Şekil 2. 35 Çiçek Pasajı	35
Şekil 2. 36 Çiçek Pasajı Giriş Kapısı.....	35
Şekil 2. 37 Çiçek Pasajı Avlusu	36
Şekil 2. 38 Çiçek Pasajı Avlu İçerisi	36
Şekil 2. 39 Botter Apartmanı Eski Hali	38

Şekil 2. 40	Botter Apartmanı Giriş Kapısı Çiçek Motif Süslemeleri	39
Şekil 2. 41	Botter Apartmanı Asansör Ve Merdiven Detayı	39
Şekil 2. 42	Botter Apartmanı Cephe Bitki Motifleri	40
Şekil 2. 43	Casa Botter Restorasyon Sonrası Cephesi.....	41
Şekil 2. 44	Casa Botter İç Mekân Detayları.....	42
Şekil 2. 45	Casa Botter Koridor Ve Ana Giriş Holü	42
Şekil 2. 46	Botter Apartmanı Mimar Çizimleri Ve Eskizi.....	43
Şekil 2. 47	Narmanlı Han'ın Kronolojik Şekil Listesi	46
Şekil 2. 48	1950 Nirven Haritası Narmanlı Yurdu Gösterimi	47
Şekil 2. 49	Narmanlı Han'ın Restorasyon Öncesi Arka Giriş Kapısı	48
Şekil 2. 50	Restorasyon Öncesi Hanın Ön Giriş Kapısı	48
Şekil 2. 51	Restorasyon Öncesi Hanın Ahşap Kapı Detayları Ve Ferforje Detayı ...	49
Şekil 2. 52	Restorasyon Öncesi Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Kaldığı Oda.....	49
Şekil 2. 53	Restorasyon Yapılmadan Önce Bir Oda	50
Şekil 2. 54	Restorasyon Öncesi Zemin Orijinal Döşemesi.....	50
Şekil 2. 55	Restorasyon Öncesi Yıkılmış Halde Olan Bir Oda.....	51
Şekil 2. 56	İstiklal Caddesi Girişi.....	52
Şekil 2. 57	Han Ana Giriş Kısım1.....	53
Şekil 2. 58	Cephe Payandaları.....	54
Şekil 2. 59	Cephede Bulunan Dekor Sütunlar	54
Şekil 2. 60	Narmanlı Han Arka Cephe Duvarı.....	55
Şekil 2. 61	Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Arka Cephe.....	56
Şekil 2. 62	Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Yan Cephesi	57
Şekil 2. 63	Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Yağmur İnişleri.....	58
Şekil 2. 64	Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Yağmur İnişi.....	58
Şekil 2. 65	Cephe Birleşim Detayı	59
Şekil 2. 66	Narmanlı Han Müeyyet Sokak Cephesi	60
Şekil 2. 67	Narmanlı Han Müeyyet Sokak Cephesi Zemin Kat Penceresi.....	61
Şekil 2. 68	Narmanlı Han Müeyyet Sokak Cephesi 1. Kat Penceresi	61
Şekil 2. 69	Narmanlı Han Giriş Kapısı.....	62
Şekil 2. 70	Narmanlı Han Arka Çıkış Kapısı.....	63
Şekil 2. 71	Narmanlı Han Arka Çıkış Kapısı Dışarıdan Görünüşü	64
Şekil 2. 72	Alan 1 Kat Planı.....	65
Şekil 2. 73	Merdiven Detayı	66
Şekil 2. 74	Tavan Detayı.....	67
Şekil 2. 75	İç Duvar Pencere Tarafı	67
Şekil 2. 76	Alan 2 Kat Planı.....	68
Şekil 2. 77	Merdiven Sahanlığı	69
Şekil 2. 78	İç Mekânda Kullanılan Merdivenin Detayı.....	69
Şekil 2. 79	Asansör ve Cam.....	70
Şekil 2. 80	Havalandırma Tesisatı.....	71

Şekil 2. 81 Elektrik Tesisat Detayı	72
Şekil 2. 82 Havalandırma Tavan Detayı	72
Şekil 2. 83 Mekân Çatı Görüntüsü	73
Şekil 2. 84 Mekân Genel Tasarımı	73
Şekil 2. 85 Alan 3 Kat Planı	74
Şekil 2. 86 Korkuluk Detayı Ve Cepheden Görülen Casa Botter Binası	75
Şekil 2. 87 Çatı Detayı	76
Şekil 2. 88 Teras Görüntüsü	76
Şekil 2. 89 Alan 4 Kat Planı	77
Şekil 2. 90 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Kullanılan Bir Mekân	78
Şekil 2. 91 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Kullanılan Mekânın Tavan Sistem Detayı	78
Şekil 2. 92 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Giriş Bölümü İçeriden Görünümü ..	79
Şekil 2. 93 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Zemin Döşeme	80
Şekil 2. 94 Narmanlı Han Giriş Kısımında Duvarda Bulunan Bilgilendirme Yazıları	80
Şekil 2. 95 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Avlu Da Bulunan Süs Havuzu	82
Şekil 2. 96 Narmanlı Han Avlu Kısımında Bulunan Heykeller	83
Şekil 2. 97 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Avlu Alanı Görüntüsü	84
Şekil 2. 98 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası 1.Kat Planı	85
Şekil 2. 99 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Zemin Kat Planı	86
Şekil 2. 100 Narmanlı Hanın Restorasyon Sonrası Kesiti 1	86
Şekil 2. 101 Narmanlı Hanın Restorasyon Sonrası Kesiti 2	87
Şekil 2. 102 Narmanlı Han Restorasyon Öncesi Ve Sonrası	87
Şekil 2. 103 Narmanlı Han Mevcut Hali	87

ÖZET

NARMANLI HAN'IN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

İnsanların bir araya gelerek oluşturdukları alanlar vardır. Bu alanlarda ki birliktelikler bir bütün olup tamamlayıcı bir unsur oluşturur. Bu unsur uyumdur. İnsanlar arasındaki uyumdan çıkarak yapılar üzerinde de aynı etkiyi görebiliriz. Yapılar arası uyum daha büyük ölçekli olup, yansımaları daha büyük olmaktadır.

Organizasyon içerisindeki insanlar aynı etkiyi yapılarda görmek isterler. Daha da önemlisi sonradan yapılan bir yapı ya da renovasyon yapılmış eski bir yapının yeniden işlevlendirilmesi durumlarında tüm yapıların birbiri içindeki uyumuna dikkat ederler ve organizasyonu sağlanmamış bir parça olarak görürler. Bütüne bakıldığında dağınık halde görülen yapılar bütünlüğü sağlayamadığında yeniden işlevlendirme yapılan yapının ya da restorasyonun üzerinden bir değerlendirme yaparlar.

Narmanlı han Beyoğlu'nda bulunan bir tarihi yapıdır. Bu tarihi yapı da 2014-2016 yılları arasında renovasyon yapılmış ve yeniden işlevlendirme yapılarak mekân bir tüketim mekânına dönüştürülmüştür. Renovasyonun yapılmaya başlandığı tarihten bugüne kadar birçok eleştiri almıştır. Bu eleştirilerin çoğunu çevresel faktörlerden dolayı ve tüketim mekânına dönüştürülmesi üzerine almıştır. Bu çalışmada eleştiri aldığı konularda değerlendirilmiştir.

Mekânın yerinde incelenerek çevresiyle birlikte değerlendirmeye alınması yöntemi ile hareket edilmiştir. Bu mekânın konumlandığı çevre incelenmiş olup çevresel bağlamı bu şekilde değerlendirilmiştir. Mekânda bulunan tüketim mekânları ise yeniden işlevlendirmede çevresel etki açısından incelendiğinde yine aynı sorunla karşılaşmıştır.

Bu tez çalışmasında tüm mimari faktörlerin yeniden işlevlendirilen yapılardaki etkilerinin, mekânın yeniden kullanıma adaptasyonunu ve adapte olma konusunda ki kriterlerini ve Narmanlı han örneği üzerinden bu faktörlerin incelenmesi yapılmıştır.

Çalışmanın ilk bölümlerinde istiklal caddesi tarihi anlatılmıştır. Yeniden işlevlendirme incelemesi yapılırken eskiden kullanımının göz önünde bulundurulması önemli etkenlerdendir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise yeniden işlevlendirme ve renovasyon kavramının detaylı bir şekilde ele alınmasıyla inceleme yapılacak Narmanlı hanın daha doğru bir analizi yapılacaktır.

Daha sonraki bölümlerde ise yeniden işlevlendirmenin istiklal caddesi üzerindeki bazı mekânlara yansımaları inceleyip Narmanlı Han örneği üzerinden karşılaştırması açık bir şekilde yapılabilecektir. Yeniden işlevlendirmedeki çevresel faktörün önemi üzerinde durulacaktır. Son bölümde ise tüm bu değerlendirme ve analizler Narmanlı Han örneği üzerinden anlatılacaktır.

Anahtra Kelimeler: *İstiklal caddesi, Mekân adaptasyonu, Renovasyon, Yeniden işlevlendirme*

ABSTRACT

A STUDY ON THE RE-FUNCTIONALIZATION OF NARMANLI HAN

There are areas where people come together and create. The unions in these areas are a whole and form a complementary element. This element is harmony. From the harmony between people, we can see the same effect on structures. The harmony between structures is on a larger scale and its reflections are greater.

People in the organization want to see the same effect on structures. More importantly, they pay attention to the harmony of all the structures within each other in the case of a new building or the re-functioning of an old building that has been renovated, and they see the organization as a piece that is not provided. When the scattered structures that are seen as a whole do not provide integrity, they make an evaluation based on the re-functionalized building or restoration.

Narmanlı Han is a historical building located in Beyoğlu. This historical building was renovated between 2014 and 2016 and the space was transformed into a consumption space through re-functionalization. Since the beginning of the renovation, it has received many criticisms. Most of these criticisms have been received due to environmental factors and its transformation into a consumption space. In this study, it was evaluated on the issues it was criticized.

The method of examining the space on site and evaluating it together with its surroundings was used. The environment where this space is located has been examined and its environmental context has been evaluated in this way. When the consumption spaces in the space were examined in terms of environmental impact in re-functionalization, the same problem was encountered again.

In this thesis, the effects of all architectural factors on the re-functionalized buildings, the adaptation of the space to reuse and the criteria for adaptation and the examination of these factors through the example of Narmanlı Han.

In the first parts of the study, the history of istiklal street was explained. It is one of the important factors to consider its former use while analyzing the re-functioning. In the second part of the study, a more accurate analysis of the Narmanlı inn will be made by discussing the concept of re-functioning and renovation in detail. In the following sections, it will be possible to examine the reflection of re-functionalization on some spaces on istiklal street and make a clear comparison through the example of Narmanlı Han. The importance of the environmental factor in re-functionalization will be emphasized. In the last section, all these evaluations and analyzes will be explained through the example of Narmanlı Han.

Keywords: *Istiklal street, Space adaptation, Renovation, Refunctionalization*

1. GİRİŞ

İstiklal caddesinin tarihi açıdan hareketli bir geçmişe sahiptir. Buna karşın İstanbul'da eski yapılarını hala yoğunluklu olarak koruyan nadir alanlardan biridir. Böyle bir bölgede değerlendirmesi en doğru yapılabilecek kavram yeniden işlevlendirmedir. Yeniden işlevlendirme en basit haliyle; süreç içerisinde zamanla işlevini yitiren aynı zamanda strüktür olarakta ayakta duramayacak konuma gelmiş tarihi yapıların bir dönüşüme tabii tutulmasıdır. Geçmişte farklı bir alana hizmet vermiş olan bu mekânlar günümüze kazandırılması için eski kullanımından farklı bir işlevle yeniden canlandırılıyor. Yeniden bir işlev kazandırılan mekânlar bu sayede geri dönüştürülmüş oluyor diyebiliriz. Yeniden işlevlendirme kavramı mimaride aslında sürdürülebilirlikle ilişkili olan bir kavram olup ele alınırken mekânsal dönüşümdeki sürdürülebilirlik kavramında değerlendirmeye almalıyız. Aynı zamanda mekânda yapılan bir yeniden işlevlendirmenin birçok kriterde uyum sağlıyor olması gerekiyor. Yanındaki diğer yapılara yani çevreye uygunluğu, orada ki topluluğa uyumu ve yapının aslında kendi içinde bile yeniden kazandırılan işleve adaptasyonu söz konudur. Bu bağlamda değerlendirildiğinde;

Çalışmanın amacı;

İstiklal caddesindeki yeniden işlevlendirilen mekânların kendi aralarında değerlendirmesi yapılmıştır. Bu bağlamda Narmanlı Han örneğinin üzerinde durulmuş Narmanlı Han gibi bir yapının yeniden işlevlendirmedeki mekân ve çevre adaptasyonları incelenmiştir. Amaç olarak

- İstiklal Caddesindeki bazı önemli yapıların yeniden işlevlendirme sonucundaki farklılıklarının ortaya konulması
- Tezde yer alan örnek yapıların mimari olarak işlevlendirme kavramının karşılaştırılması olarak ele alınması
- Narmanlı Han'ın yeniden işlevlendirilmesinde ki çevresel, sosyokültürel vb. bağlamların incelenerek değerlendirilmesi

- Gelecekte bu alanda yapılabilecek her hangi renovasyon veya yeniden işlevlendirmede önerilerde bulunmak amaçlanmıştır.

Çalışmanın kapsamı;

İstiklal caddesinin bazı önemli yapılarının tarihsel sürecini inceleyerek caddede bulunan önemli yapılardan olan Narmanlı Han'ın değerlendirilmesinin yapılması sağlanmıştır. Tezde yeniden işlevlendirilen mekânların ortak yönleri, bu yapıların yeni mekân kullanımına adaptasyonları aynı zamanda bu süreçte çevresel faktörün göz önünde bulundurulması kapsamında değerlendirilip ele alındığı veriler sunulmaktadır.

Çalışmanın yöntemi;

Yöntem olarak alan geniş tutulup İstiklal Caddesindeki yeniden işlevlendirilen mekânlar örnek alınarak Narmanlı Han incelenmesi yapılmıştır. İncelemeler sonucunda özet bir tablo geliştirilerek bu tabloda mekân adaptasyonları ve süreçleri değerlendirilmiş ve karşılaştırılmıştır. Bu çalışmada akademik makaleler, mimari siteler, akademik yayınlar, tezler, internet kaynakları ele alınmıştır. Kütüphanelerde kaynak ve literatür taraması yapılmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2.1. İstiklal Caddesi(Cadde-i Kebir / Büyük Cadde) Tarihi

İstanbul'un Beyoğlu'na bağlı bir caddesidir. Tünel meydan ve taksim meydanı arasında yer alır. Bizans döneminden sonra 19.yüzyıllarda şekillenmeye başlayan cadde en popüler zamanlarını da bu dönemde yaşamaya başlamıştır. Haliç'in olduğu bu yakaya karşı yaka diye isim verilirken (pera) Beyoğlu platosu olarak adlandırılan dar olarak başlayıp genişleyerek devam eden bir yapı olarak bulunmaktaydı.

Şekil 2. 1 İstiklal Caddesi

Kaynak: Pinterest, (2023)

Boğaziçi'ne ve Haliç'e hakim olan bu tepe bağlar mezarlar ve av alanlarıyla kaplıydı. Burada bağ evleri bazı yazlık evleri bulunmaktaydı. Bizans döneminde Galata'nın ticari özellikleri Osmanlıya geçmesiyle surların içerisine sığmayan Latinler, Haliç'e bakan tepelere yerleşmeye başlamışlardır. Pera olarak bilinen bu alana daha sonralardan Fransızlar, İtalyanlar hem de Hollandalılar yerleşmeye başlayacaklardır. 16.yüzyılda Avrupalıların akını sonucunda Beyoğlu kalabalıklaşmaya başlamıştır. Fransız elçiliği binası olan Fransız sarayı da inşa edilince daha da kalabalıklaşacak olan Beyoğlu yavaş yavaş hakettiği değeri görmeye başlamıştır.

2.Bayezid İskender Paşa'nın galata Mevlevihane'sini kurmasıyla ilk Müslüman yerleşimi 1491de burada başlamıştır. Adını asmalı olarak isimlendirilseler de günümüzde mevcutta yapı bulunmamaktadır. Yapının olduğu sokağa Asmalı mescit adı verilerek unutturulmamıştır. Buraya yakın Galatasaray Lisesi 1520-1566 yıllarında yapılmış kışla olarak kullanılmıştır. Böylece Müslümanlarda bu caddeye ve bölgeye yerleşmeye başlamıştır. Avrupa'dan gelenlerin kendi gelenek ve göreneklerini devam ettirmesiyle kendi tarzlarında onlara hizmet eden dükkânlar oluşmaya başlamıştır. Osmanlının Cadde-i Kebir olarak adlandırdığı İstiklal Caddesi alışveriş merkezi konumuna dönüşmeye başlamıştır.

17.yüzyılda Cadde-i Kebir olarak daha da ünlenen bu cadde 18.yüzyılda Hollanda başkonsolosluğu inşa edildi, İsveç Elçiliği olan İsveç Sarayı da bu yüzyılda alınıp diğer alana eklenti yapılmıştır. 18.yüzyılda birçok kilise inşa edilmeye başlanan istiklal caddesi 18.yüzyılın sonunda birçok karşılıklı binalarla dolmuştu. O dönemde genelde evler ahşap birkaç tane kagir yapı kalmıştır.

19. yüzyıl başlarına gelindiğinde İstiklal Caddesinin asıl oluşumu bu dönemde oluşmaya başlamıştır. O dönemde Avrupa yaşam tarzına özenilmesiyle istiklal caddesinde ki konutlar lüks ve şık bir hal almaya başladı. Avrupalıların geldikleri dönemi ve geldikleri yeri yansıtan yapıları dönemin en gözde konutları olmaya başlamıştı. Daha sonrasında eğlenme ve dinlenme mekânlarının da çoğalmasıyla konutların fiyatları da lüks sayılmaya başlanmıştır. Sokaklara taş döşenmesi, gazla aydınlatılması ve daha sonra elektriğin getirilmesi tam anlamıyla Avrupa yaşam tarzının önüne geçmeye başlamıştı.

Şekil 2. 2 İstiklal Caddesi Gelişmiş Hali

Kaynak: Eski İstanbulum, (2022)

20.yüzyıldan sonra cumhuriyetin ilanıyla şu an ki istiklal caddesine dönüşen cadde sinema salonları, tiyatrolar, lokantalar ve otelleriyle en ünlü caddelerden biri olmuştur. Çok sayıda dil, din, ırk bir araya geldiğinden birçok farklı yapı ortaya çıkmıştır. Çeşitliliğini bu şekilde sağlayan cadde pek çok ulustan birçok etnik topluluktan kazandığı mimari yapıyla da ön plana çıkmaktadır.

2.dünya savaşı sırasında çıkarılan varlık vergisi olaylarıyla göçler başladı. Özellikle Rum nüfusu tamamen bitti denilebilir. Gidenlerden boşalan yerlere aynı kültüre sahip kişiler gelmeyince İstiklal Caddesi yeni gelen kişilerin kimliklerine bürünmeye başladı. Böylece Beyoğlu ve istiklal caddesi fakirleşmeye ve zevksizleşmeye yüz tutmaya başladı. Aynı zamanda yapılarda bakımsız kaldı ve yıkılanların yerine çirkin bir yapılaşma oluşmaya başladı.

Şekil 2. 3 İstiklal Caddesi 1900'ler

Kaynak: Hayalleme, (2015)

1990'lı yıllarından başından itibaren yeniden bir düzenleme yapıldı ve araç trafiğine kapatılıp nostaljik bir tramvay cadde boyunca çalışmaya başladı. Burada bulunan zemin taşları ve bu caddeye açılan sokakların taşları yenilendi, mekânlarda iyileştirme yapılmaya başlandı. Günümüzde hala tam anlamıyla düzeltmeler tamamlanmış olmasa da daha iyi bir görüntü için düzenlemeye devam edilmektedir.

2.2. Yeniden İşlevlendirme

2.2.1. Yeniden İşlevlendirmedeki Amaç

Zaman içerisinde kullanılmaya uygunluğunu yitiren yapıların dönüştürülerek geri kazandırılması durumuna yeniden işlevlendirme denilmektedir. Yapıldığı dönemin izlerini taşıyan bu mekânlar korunumu sağlayarak yeni bir işlev kazandırılmaktadır. İşlevsel gerekliliklere cevap veremedikleri ve yetersiz kaldıkları durumlarda müdahale edilerek yeni işlevine uygun hale getirilmektedirler. Yeniden işlevlendirmenin tam olarak amacı tarihi yapıyı, mekânı, alanı geri kazandırırken geçmişiyile bağlantısını, çevresiyle olan ilişkisini koparmadan günümüz şartlarının ihtiyaçlarına nasıl çevirebilirizi bize düşündüren bir değişim projesidir. Bu doğrultuda birçok yöntem ve kurala dikkat edilerek yapılan yeniden işlevlendirmelerin başarılı sonuçlar verdiğini gözlemlemek mümkündür.

Tarihsel değeri olan yapılar yeniden işlevlendirilirken, kullanılacak duruma getirilmesinde binanın kültürel değerine uygun olmalıdır. Bunu göz ardı etmeden yeniden işlevlendirmenin yapılması en doğrusu olacaktır. Bundan sonraki durumda yapının şuan ki konuma uydurulmasında bu durumu kaldırabilecek bir strüktüre sahip olup olmadığı değerlendirilmelidir. Tarihi, bulunduğu konum ve şu anki kullanıma açılacak durumu birbiriyle çelişmemeli hatta tarihini ve geçmişteki konumunu destekler nitelikte bir işlevlendirme yapılmalıdır. Geçmişinde kullanılan malzemeye de sahip çıkmak korunabildiği kadar korunması gerekmektedir. Yeni malzeme seçimleri ise yapıya uyum sağlamalı, kültürler ve tarihler arası bir çatışma yaratmamalıdır. Bu kriterlerden yola çıkarak doğru yapılan bir yeniden işlevlendirme en iyi sonucu verecektir. Burada ki çevresel faktörleri de dikkate alarak işlevlendirilmesi yapılan yapının devamlı kullanımına da katkı sağlayacaktır.

Günümüzde sürekli yapıların tüketimi söz konusu olduğunu düşünürsek yeniden işlevlendirme kavramı çevre zararı ve ekonomik açıdan zararı da aza indirgenmiş bir hal almaktadır. Eskiyen bir yapının yıkılıp günümüz betonarme yapılarına bürünmesi her an olası bir durumdur. Böyle bir olasılığın olduğu varsayılan zamanda yapıların yeniden işlevlendirmesi hem sosyokültürel bağlamda, ekonomik açıdan hem de sürdürülebilirlik açısından destekleyici bir eylemdir.

Yeniden işlevlendirilen mekânlar restorasyondan farklı olarak eski kullanımıyla aynı olan bir mekân değil de farklı bir amaç için yenilenerek tekrardan kullanıma açılmaktadırlar. Yeniden işlevlendirme tarihi yapıların yaşatılması

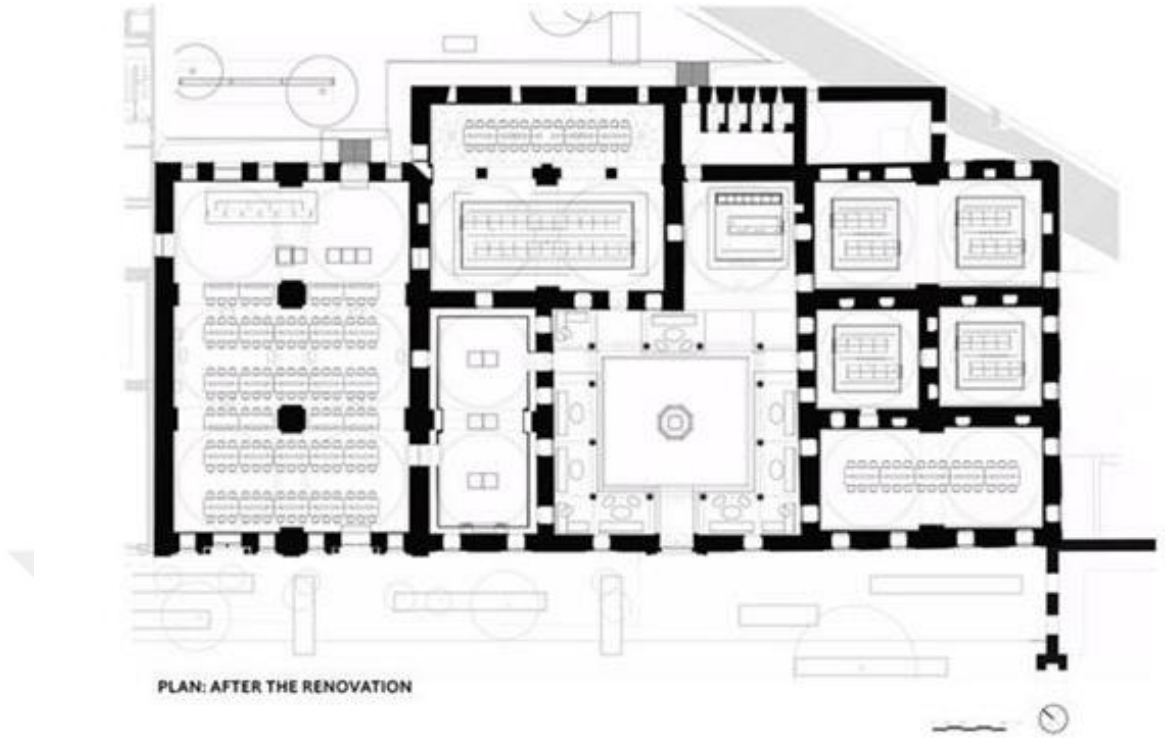
bakımından çok önemli bir kavramdır. Son zamanlarda İstanbul’da sıklıkla uygulanan bu kavram İstanbul gibi hızlı tüketimi olan bir şehri kentleşmenin olmasını engelleyerek doğal mimariyi korumaya çalışmaktadır.

2.2.2. Renovasyon Kavramı

Renovasyon Fransızca kökenli bir kelime olup onarım, yenileme anlamına gelmektedir. Mimari alanda çokça kullanılan bir terimdir. Bir yapının bazı bölümleri korunarak onarılması işlemine renovasyon denir. Tarihi yapılarda korunması gereken alanların korunarak yenileme işlemi yapılır. Yapılar zamanla değişen hayat şartları, gelişen teknoloji ve koşulların daha sert olması gibi nedenlerle bir süre sonra özgün işlevlerini yitirirler. Bu durumlar altında kalan yapılarda özellikle değişim ve yenilenme isteyen çok şey barınır.

“Geçmişten günümüze kadar her koşula dayanmış olan bir tarihi yapı ya da mekânın eski estetik görünümü ve tarihsel görünümünün yitirilmesi doğru bir durum değildir. Manastır, hamam, tekke, kervansaray, han gibi tarihin tüm anlarını içlerinde barındıran bu yapılar, kullanım ya da değişen koşullar sonucu bozulmalar gösterirler. Bu bozulmalar yapının tüm malzemelerinde ya da temel sisteminde olabilir. Bu durumlarda yapı baştan sona ele alınarak renovasyon işlemleri başlatılmalıdır. Renovasyon işlemlerinden önce de o tarihi mekân ya da yapı hakkında belirli bir araştırma yapılmalıdır. Araştırma sonucunda estetik ve tarihi doku bozulmadan yenileme işlemleri yapılabilir.” (Plan Yapı, 2023)

Renovasyona verilebilecek örneklerden biri Beyazıt Devlet Kütüphanesidir. Beyazıt devlet kütüphanesi 1884’te “Kütüphane-i Umum-i Osmani” adıyla kurulmuştur. Aslında 1501-1506 arasında inşa edilen Bayezıt camii külliyesi olarak tasarlanmıştı. Sonrasında kütüphane olarak restorasyonu yapılmış 1884’ten sonra kütüphane olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu da aslında renovasyon kavramının 1500’lerde de var olan yapıyı dönüştürmede kurtarıcı ve akılcı bir çözüm olarak kullanıldığını göstermektedir. 2009 yılında Tabanlıoğlu Mimarlık tarafından renovasyon projesi üstlenilen Beyazıt Devlet Kütüphanesi yapılan renovasyon sonucunda farklı bir işleve geçmeden ama tamamen boyutta bir değişiklik yapılarak yeniden tasarlanmıştır.

Şekil 2. 4 Renovasyon Sonrası Beyazıt Devlet Kütüphanesi Planı

Kaynak: Aibarchitecture blog, (2016)

İçerisine farklı boyutlarda küpler ya da yapılar eklenirken içerideki bulunan kubbeli yapısı bozulmadan, duvarlar korunarak, zemin zedelenmeden bir yenilenme yerleşimi yapılmıştır. Özel tasarlanan küpler kütüphanedeki özel el yazması kitapların korunması için tasarlanmıştır. Ve mekana eklenti olarak konumlandırılmış mekanın eski özelliklerinden her hangi bir bütün bozulmamıştır. Bu durumda mekânın hem tarihini yaşatmaya devam edip hem de modern yaşama ayak uydurması sağlanmıştır. Renovasyondaki asıl amacın bu olduğu düşünce doğrultusunda ele alınacak bir örnek olursa bu durumda mekan korunumu sağlanmış, yapının yapıldığı tarihi korumasına izin verilmiştir. Bu tür yapıların kendi yapıldığı yılları temsilen hala ayakta kalabilmelerine saygı duyup kendi dillerinin konuşmalarına izin verilmesi özellikle tarihi korumak açısından önemli bir unsurdur.

Şekil 2. 5 Mekâna Yerleştirilen Küp Alanlar

Kaynak: Arkitektuel, (2017)

Renovasyon sanrası mekânın bütünlüğü bozulmadan mekâna konumlandırılan modern küpler tarihi doku ile zıtlıkları oluşturmuştur. Bu da yapının daha farklı bir bakış açısı yakalamasına olanak sağlamıştır. Korunan duvar dokuları zemin malzemeleri ya da kubbeler bu mekânın renovasyonla ayakta kalabildiğini ama geçmişin izlerini hala taşıyabildiğini bizlere göstermekte, mekâna girildiğinde o atmosferi sağlamasına izin verilmektedir.

Şekil 2. 6 Kütüphane İçerisindeki Küp Alan Ön Görüntüsü

Kaynak: Arkitektuel, (2017)

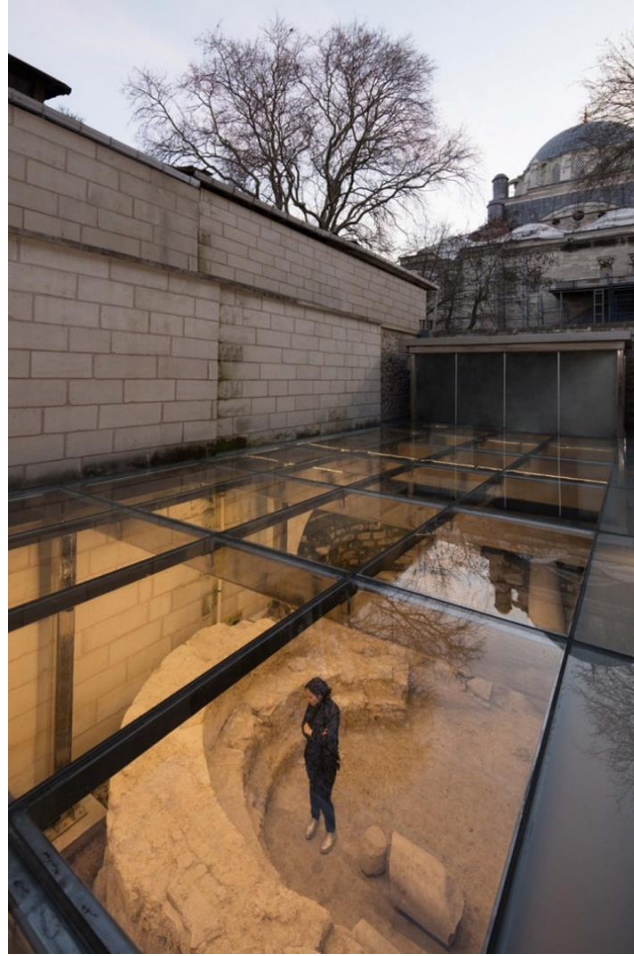
Kütüphanenin birde avlusu bulunmaktadır. Bu avluya işlev kazandırabilmek adına avlu üstü cam bir sistem ile örtülmüş olup dokulara zarar verilmeden yeni işlevine ayak uydurmaya başlamıştır. Eskiden tamamen üstü örtülü olan avlu cam ile içerideki doğal ışık miktarı da maksimum seviyede tutulmaya çalışılmıştır. Cam sistemi mevcut yapıya en az yük bindirecek şekilde tasarlanmıştır. Bu da yine renovasyon projelerinde “**Var olanı Koruma**” kavramının ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Şekil 2. 7 Avlu Da Bulunan Cam Örtü Sistemi

Kaynak: Arkitektuel, (2017)

Renovasyon da önemli görülen ‘‘Var olanı Koruma’’ kavramı için beyazıt devlet kütüphanesi çok önemli bir örnektir. Çünkü yapının renovasyonu sırasında Bizans dönemine ait kilise kalıntılarına rastlanmıştır. Normal bir yenileme işlemi yapılmış olunsaydı bu alan tamamen kaldırılıp başka bir alana taşınır inceleme daha sonrasında burada devam edebilirdi. Fakat renovasyon da ‘‘Var olanı Koruma’’ kavramı bilincinde hareket edilerek tamamlanan bu renovasyon projesi kilise kalıntılarını bulunduğu yerde bırakıp üzerinde yürünebilen cam yüzeyle alanı korunaklı bir sergileme mekânına dönüştürmüşlerdir.

Şekil 2. 8 Kütüphane İçerisinde Bulunan Tarihi Eserlerin Camla Korunması

Kaynak: Arkitektuel, (2017)

Renovasyon da ki en önemli kavramın ‘‘Var olanı Koruma’’ kavramı olduğunun bilinciyle yeniden işlevlendirilen mekânlarda minimum müdahale ile maksimum bir verimlilik olarak işlevsellik üst düzeyde tutularak tasarım yapılması gerektiğini öngörüyoruz.

2.2.3.Yeniden Kullanıma Adaptasyon

Mekânların ve yapıların da aslında insanlar gibi var oldukları yılın izlerini ve kültürlerini taşıma gibi bir özellikleri bulunur. Bulundukları çevrede ilk yapıldıkları yıllardan beri hangi işleve hizmet veriyse devamında da yadırganmadan bu işleve hizmet vermeye devam edebilir düşüncesiyle ayakta kalanlar aynı şekilde kullanılmak istenilebilirler. Bu tür yapılarda işlevin mekâna uygunluğu mekânın sürdürülebilirliği açısından önemlidir.

Yapılarda genellikle gözlemlenen yeniden işlevlendirme sonucu mekânın tarihine sahip çıkılması adına kültürel ve sanatsal bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Aslında mekânın neyi karşılayabileceğide en az tarihi kadar önemli bir konudur. Yapının ya da yeni işlevin sürdürülebilirliği için sadece mekân korunumu yapılarak doğru bir yeniden işlenlendirme yapıldı sonucuna varılamaz. Değerlendime kriterlerinin bazıları yapıya bağlıdır. Bu mimarın ya da tasarımcının bu işleve uygun görüyorum demesiyle verilebilecek bir karar değildir. Yapıya ait bazı kariterler şöyledir;

- Bina performansı yeni işleve uygun mu?
 - Hangi kitleye (yaş aralığına) hitap edebilecek?
 - Çevresiyle uyumlu bir işlev mi?
 - Yeni işlevini sürdürülebilir kılabilir mi?
 - Yeni bir işleve tabii tutulan mekân yeni işlevi bakımından konum olarak erişilebilir mi?
 - Yapıya verilecek yeni işlev için olan mekânsal gereksinimleri karşılıyor mu?
- Gibi sorular ile yapının adaptasyonu hakkında bilgi edinilebilmektedir.

“Tasarlanan binaların bir süre kullanıldıktan sonra etkinliliğinin ve yaşanılabilirliğinin değerlendirme yoluyla araştırılması ve elde edilen bulguların varolanın iyileştirilmesi ve gelecekte yapılacak tasarımlara yeniden kullanıma adaptasyon performansının belirlenebildiği ortaya konuşturmuştur.” (Yaldız & Aydın, 2010)

2.2.4.Yeniden İşlevlendirmede Sürdürülebilirlik Kavramının Önemi

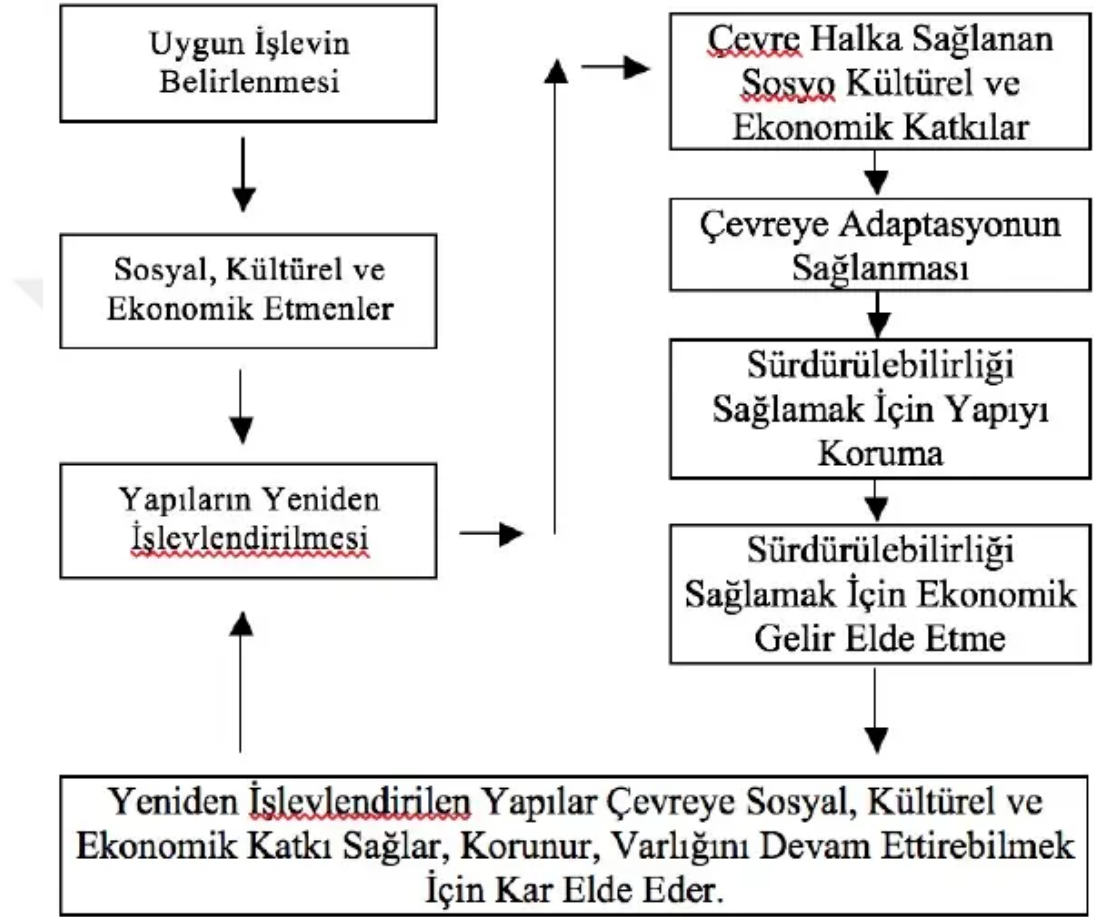
Sürdürülebilirlik kavramı bir yapının veya ürünün çevreye olan zararının en aza indirilmesi olarak tanımlanabilir. Biyolojik yeterliliğimize karşılık gelmeyen, doğal ortama uyum sağlayan, uzun vadede etkisini daha çok gösteren ürün ve yapıların tümüdür. Çevre toplum ve ekonomi boyutu düştüğünde bunlara ayak uydurmak en ideal durumu bize vermektedir. Günümüz koşullarında çevre kirliliği gibi önemli ve büyük bir faktör olduğu düşünüldüğünde sürdürülebilir yapının önemini daha rahat anlayabiliriz. Sadece az bir çaba ile yapının ya da ürünün çevreye zarar vermeyen, daha uzun ömürlü olmasını sağlamak gerekir. Günümüzde önemli olan bir diğer konu ise enerji tüketimidir. Enerjinin daha kolay ulaşılabilir olmasından dolayı tüketimi artmıştır. Enerji tüketiminin çevreye olan etkilerini her ne kadar bilsek bile enerji kaynaklarını tüketmeyi bırakamıyoruz. İşte bu noktada sürdürülebilir tasarım çözümleri hayat kurtarıcı çözümlerle devreye giriyor. Enerjinin dönüştürülebilmesi gibi basit bir sistemle bile yapıyı çevreye daha zararsız bir duruma getirmiş oluyoruz.

“Mimarlıkta sürdürülebilirliğin sağlanmasında en önemli amaçlardan biri, bir binanın ömrü boyunca enerji verimliliğidir. Bu, binanın enerji ihtiyaçlarını azaltmak ve hatta kendi enerjilerini üretme yeteneklerini geliştirmek için hem pasif hem de aktif teknikleri uygulamak anlamına gelir.” (Hayri Atak, 2018)

Burada belirtilen *ömri boyunca* bir yapının kullan-at tarzının dışına çıkması gerektiğini ifade etmektedir. Yapının uzun vadede kullanımının olması gerekmektedir. ATAK aynı şekilde bir yapı da enerji verimliliğinin de olmasını enerjisini kendi üretebilme olanağından bahseder. Uzun vadede yapının artık kendine yetebilmesi, kendi kendini tolere etmesi, verdiği zararı en aza indirgense bile üstüne enerji tasarrufu sağlayarak ihtiyacını karşılayabilmesi gerekmektedir.

Devamlı olarak kültürel bağlamda değişim ve gelişim gösteren şehirlerde kimliksiz, plansız, düzensiz, geçmişte ya da gelecekte bir yeri olmayan ya da bağı olmayan yapılar türemeye başlamıştır. İstanbul da bu şehirlerden biridir. Mimari estetik kaygısı olmadan ve bazen tek işleve bile yeterli olmayacak yapılar yapılmaya başlanmıştır. Bunun çevreye, ekonomiye ve dolaylı olarak insanlara olan zararını düşünmek gerekmektedir. Yapılan bazı çalışmalar yapıların bu denli işlevsiz ve sürdürülebilir olmayan yapılar olmaması için teşvik olmaktadır. LEED ödülleri bunlardan biri. Sürdürülebilir kendi kendine yetebilen yapıların sadece ödül olarak

değerlendirilmemesi gerekmektedir. Ayrıca sürdürülebilir yapıların yeniden işlevlendirmedeki etkileri de ön planda olmalıdır. Uygun işlev belirlendikten sonra tüm faktörler değerlendirildiğinde yapının sürdürülebilirliği de değerlendirilmeli ve buna göre bir işlevlendirme yapılmalıdır.

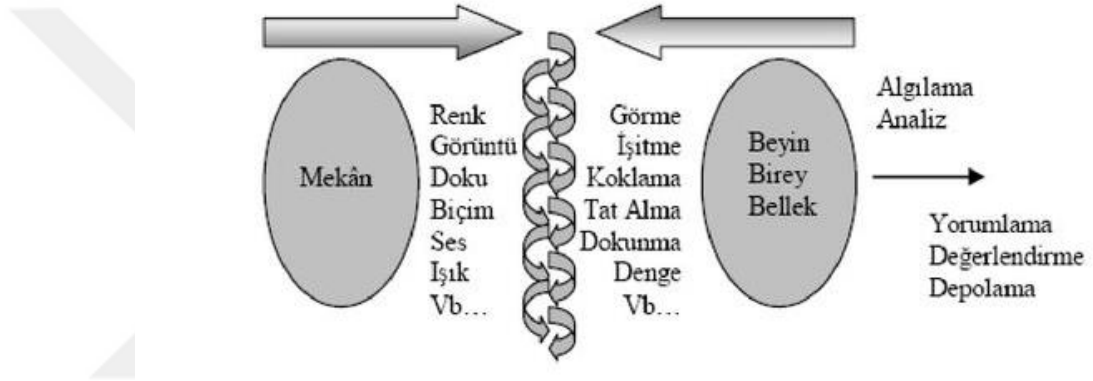
Şekil 2. 9 Yeniden İşlevlendirilen Tarihi Yapıların Sürdürülebilirliği

Kaynak: Tanrısever, (2016)

2.2.5.Yeniden İşlevlendirmede Mekân Korunumu

Mekân veya yer, çeşitli yaklaşımlarla farklı ele alınmakla beraber geniş bir çerçeve ile 'insanı çevreden belli bir ölçüde ayıran ve içinde eylemlerini sürdürmesine elverişli olan boşluk' ve 'sınırları gözlemci(ler) tarafından algılanabilen uzay parçası' olarak tanımlanabilir. (Wikipedia, 2022)

Mekân sadece mimari değil tüm alanlar için geçerli bir kavramdır. Mimari bir kavram olarak değerlendirildiğinde ise sınırları olan ve kişinin bunu algılayabildiği tüm alanlara mekân denilebilir. Mekânın tamamen algıdan ibaret olduğunu da mekânsal algı adı altında bir grup oluşturulmasından anlayabiliriz.

Şekil 2. 10 Mekânın Duyum Aşaması

Kaynak: Çağrı, (2019)

“Mimari çok kere sanıldığı gibi, birtakım genişlik, uzunluk ve yüksekliklerin toplamı demek olmayıp, kişinin duyup yaşadığı, içinde gezinip dolaştığı boşluğun, kapsanan bir mekânın, iç mekânın ta kendisidir. Yapı sanatıyla ilgili yargıların belirli bir kesinliğe ulaşması mekâna ait terimlerin mimariye uygulanmasına bağlıdır. Bu iş yapılamadığı sürece, mimarlık alanındaki inceleme ve araştırmalar, sosyal faktörlerin (fonksiyonun). konstrüksiyon verilerinin (teknik), volümetrik, ya da dekoratif niteliklerin (plastik ve pictural elemanların) sınırlarını aşamayacaktır.” (Zevi, 2021)

Mekân; Bruna zevi'nin dediği gibi kişiye bağlı olarak değişen bir terimdir. Kişi duygu olarak ya da algısal olarak nereye mekân diye yaklaşımda bulunursa bunu mekân olarak değerlendirebilir.

“Mekân sürekli olarak varlığımızı sarıp sarmalar, mekânsal hacim boyunca hareket eder, biçim ve nesneleri görür, sesleri duyar, esintiyi hisseder ve bahçede açan çiçeklerin kokusunu alırız. Mekân ahşap ve taş gibi maddesel bir özür. Ancak doğası itibariyle biçimsizdir. Onun görsel biçimi, ışık kalitesi, boyutları ve ölçeği tamamen toplam biçimin elemanları tarafından tanımlanan sınırlarına bağlıdır. Mekân kavranıp çevrelendikçe ve bir kalıba sokulup biçimsel elemanlar tarafından düzenlendikçe mimarlık varlık kazanır.” (Ching, 2019)

Mekânın oluşması için zihinsel olarak algılanması gerekmektedir. İnsanoğlu için algılanması zor olmayan bu durumun insan zihninde yarattığı etkide mekân içerisinde diğer kavramalar olan dokular, renkler vb. tüm faktörler ile değişkenlik göstermektedir.

Yeniden işlevlendirmedeki mekân korunumu tam olarak algıladığımız mekânlardır. Tarihi yapılarda ki yeniden işlevlendirme de bazen mekânlar olduğu gibi korunamayabiliyor. Böyle durumlarda mekânın işlevselliğe ayak uydurulduğu düşünülüyor. Fakat yeniden işlevlendirmede yapının strüktürünü etkilemeyen her mekân bozulup yenilenebilir durumu söz konusu değildir. Çoğu yeniden işlevlendirilen mekân zaten tarihi eserler koruma kapsamında korunmaktadır. Böyle bir eserin hatta hangi bir mekânının yeni işlevine ayak uydurması için bozulması, yıkılması, dokunulması ya da değiştirilmesi söz konusu olmamalıdır.

Yeniden işlevlendirmede mekân korunumu; mekânın eski işlevine bağlı olarak tasarlanmış tavan detayı(kubbe vb.), duvar detayı(yığma taş üzerini sıva ile kapatmak vb.) ya da her hangi bir taşıyıcısı(kolon giriş gibi taşıyıcıların strüktüre uygun olduğu düşünülse bile dokunulmaması) yeniden işlevlendirme kavramı altında değiştirilerek kullanılmamasıdır.

Yaşadığı dönemi temsil eden tüm yapıların o döneme ait bir miras olduğunu bilmekteyiz. Yeniden işlevlendirme sürecinde miras olarak sayılan bu yapıların, mekânların ya da ürünlerin özelliklerinin, eskiye ait olan işlevlerinin korunması en önemli hususlardan biridir. Koruma altına alınmış tüm eserlere verilen değer ve saygının yeniden işlevlendirilmek üzere olan diğer yapılara da gösterilmesi

gerekmektedir. Kullanıma tekrar açılan, yeniden işlevlendirilen yapılara değerin daha fazla verilmesi gerekmektedir. Mekânın o döneme hizmet etmesi ve günümüze tekrar ayak uydurmaya çalışıp hala hizmete devam etmesi yapının strüktürü için ne kadar zorlayıcıysa yeniden işlevlendirmeden sonra kullanacak olan kullanıcıların o denli özenli olması gerekmektedir. Kullanıcıların yapıyı tahrip edebilecek her hangi bir işleminden kaçmaları gerekmektedir. Böyle durumlarda kültürel bir miras olan yapının hala bize hizmet vermeye çalıştığını unutmamalıyız.

Yeniden işlevlendirmede ki tek amaç yapının günümüze ayak uydurup hizmet vermesi değildir. O yapının yapıldığı dönemi de bize anlatması ve yansıtması gerekir. Tamamen değişikliğe uğramış dahi olsa yapının yeniden işlevlendirildiğini unutmamak gerekmektedir. Bu yüzden yeniden işlevlendirme yapılırken en önemli husus yapının korunumunu sağlamaktır. Yapının orijinallliğini bozmadan yapılacak tüm yeniden işlevlendirme işleri başarılı olmuş bir yeniden işlevlendirmedir. Yapıya gereğinden fazla yük bindirmeden, mevcut halinin korunarak içine yerleşilmesi gerekmektedir. Örneğin yapıya taşıyabileceğinden fazla cephe yükü yüklemek yapının cephe tarafında kalan strüktürünü bozacak zamanla deforme edecektir. Yapının yeniden işlevlendirmeden sonra korunumu sağlanmış tüm yapı ve donatılarının aynı şekilde kalması gerekir. Yapıya verilen fazla yükün ya da zararın geri dönüşü olmadığını unutmamalı, buna özen göstererek yapıyı yeniden işlevlendirmeliyiz.

Yeniden işlevlendirmenin temel amaçlarından biri olan mekânın tümüyle korunması mekân korunumu sağladıktan sonra işlevselliği buna bağlı çözümlemek yapılması gereken bir planlama yöntemidir.

1. Mekânın rölövesinin alınması
2. Rölöveye uygun bir şema ile yeni bir işlev düşünülmesi
3. Yeni işleve uygun bir mekân çözümlemesi yapılması
4. Yapılan mekân çözümlemesinin alınan rölöveye göre kontrolü
5. Rölövede işleve uygun bulunmayan mekânın değiştirilmesi yerine işlevin tekrar düşünülüp mekâna uygun bir hale getirilmesi ya da işlevin değiştirilmesi

Bu adımları izleyerek yapılabilecek bir yeniden işlevlendirme doğru olacaktır. Bu adımlar ise mekânın korunumunun ne kadar önemli bir çizgi olduğunu anlatmaktadır. Mekânın şekillenmesinin işleve bağlı olduğunun değil işlevin mekâna

bağlı olduğunun göstergesidir. Normal bir yeni yapıyı işleve bağlı olarak düşünüp tasarlayabilir ve buna göre revizeler yapabiliriz. Burada önemli olan yeniden işlevlendirme kapsamında ki yapının mekânlarının değiştirilmesidir. Minimum müdahale ile yeni işlevi çalışır hale getirme eğiliminde olunmalıdır. Bu gibi tarihi yapıların korunmasında ki amaçlardan biride budur. Mekânların işlev uğruna değiştirilip yeni işleve alanı adapte etmek istemelerinden dolayı mekânda değişikliğe gidilir. Fakat yeniden işlevlendirme kavramı tam olarak burada devreye giriyor ki mekânlar ve yapılar işleve değil, işlev mekâna ve yapıya adapte olacak şekilde tasarlanmalıdır. Bu da tasarımcının önüne bir engel gibi görünse de çözümlenen ve işlevselliği mekâna ayak uyduran yapılarda gözle görülür bir bütünlük oluşur. Beyazıt devlet kütüphanesi örneğinde de olduğu gibi mekânsal bir bütünlük modern olarak tasarlanmış olup yapıya dokunulmadığı gibi korunması da tarihi dokuyu zedelememiştir. Bu durumun gözle görülür bir zıtlık oluşturmaması da aslında tarihi yapının aynısı devam ettirmek istemediğimizi, yapının tarihteki yerini koruyarak yeni bir mekân yaratmak istediğimizi mekân kullanıcısına hissettirmektedir. Yani yapının kendi diline saygı duyup onu bozmadığımızı ama sürdürülebilirlik içinde mekâna işlevsellik kazandırdığımızı anlayabiliriz.

2.2.6.Yeniden İşlevlendirmede Çevresel Faktör Kavramı

Yapının tasarımında ilk olarak çevre analizi yapılmaktadır. Çevre yapının yapılacağı alanın incelenmesiyle hem strüktür ve fiziksel koşullar olarak hem de yapının işlevselliği açısından değerlendirilir. Bir bütün olarak yapılan bu çevre analizine göre yapının (tasarımın) o çevreye uygun olup olmadığına karar verilir.

Yapılar yapıldıkları yıla ve çevreye uygun tasarlanır. Yapıldığı yılın ve çevrenin izlerini taşıyan bu yapıların zamanla çevresi değişkenlik gösterir. Mimaride çevre kavramı sabit bir kavram değildir. Kent dokusu olarak büyük ölçekli değerlendirilip daha sonrasında bu ölçek küçültülerek değerlendirilmeye devam edilir.

Çevre her ne kadar yapının dışında kalıyor gibi görünse de aslında yapının içindeki tüm mekânların işlevselliğini etkileyen bir kavramdır. Çevre bağlamında değerlendirilip tasarlanan yapılar başarıya ulaşmış olur. Çünkü yapının işlevinin ihtiyaçlarının karşılanması çevreden sağlanır. Eğer çevre bir işlevin ihtiyaçlarını karşılayamıyorsa yapının işlevi yanlış seçilmiş olur.

Yeniden işlevlendirme kavramında çevresel faktör çok önem taşır. Yeni işlevin bağlamı açısından bakıldığında işlevi belirleyen önemli etmenlerden biri çevredir. Örneğin toplum tarafından reddedilen bir işlev konumlandırıldığında yeniden işlevlendirilen mekân sürdürülebilir ve ekonomik kazancı olabilecek bir yapı olabileceken çevre analizi doğru yapılmamış bir yapının yanlış işlevlendirilmesiyle tüm bu etmenler yok olacaktır. Çevresel faktörün yeniden işlevlendirmede ki en önemli örneklerinden biri Orsay Tren Garıdır. Mekân korunumu, sürdürülebilirlik, çevresel faktör ve yeniden kullanıma adaptasyon konu başlıkları için değerlendirme yapılabilecek bir örnektir.

2.3. İstiklal Caddesindeki Bazı Yapıların Renovasyonu ve Yeniden İşlevlendirilmesi

2.3.1.Cercle D'Orient (Grand Pera)

Beyoğlu ilçesine Bizans döneminde yerleşim alanı olmadığından dolayı bu kesime karşı yaka anlamına gelen pera bağları deniliyordu. Bunun nedeni 'pera' karşı yaka anlamını taşır. Türkler ise pera'yı Beyoğlu olarak adlandırmıştır. Venedik elçisi ile yazışmalarda pera adı verdikleri bu alana Beyoğlu denilmeye başlanmasıyla pera unutulup yerini Beyoğlu almıştır. 19.yy da gelişim göstermeye başlayan Beyoğlu ticaret merkezleri olma özelliği gösterip bu alanları da koruyarak yabancı banker komisyoncu banka ve sigorta şirketlerinin olduğu eğlence mekânlarının bulunduğu bir semte dönüşmeye başladı.

Şekil 2. 11 Grand Pera Harita Üzerinden Gösterimi

Kaynak: Beyoglu Studio, (2012)

İstanbul'u Osmanlılar fethettiğinden sonra pera da bir değişiklik yapılmadı. Zaman içerisinde küçük mahalleler oluşmaya başlasa da günümüz aktifliğini hala

kazanmamıştı. Tanzimattan sonra yavaş yavaş mağaza, eğlence merkezi, restoran, otel ve ticarethanenin açılmasıyla günümüz haline kadar gelmiştir.

Grand pera da 1882’de inşa edilmiş bir yapıdır. Cercle D’Orient binasının içerisinde yer alır. Alexandre Vallaury adlı mimar tarafından tasarlanmıştır. Binayı satıcılar ve berberler dükkân olarak kullanmışlardır. Daha sonrasında bina 1958 yılında Emekli sandığı tarafından satın alınmıştır. Emek, Rüya Sinemaları ve şehir tiyatroları binanın bir kısmını kaplamıştır. Binanın diğer kısımları ise büyük kulüp olarak hizmet vermiştir.

İstiklal caddesine bakan bir ön cephesi bulunun bu yapı tam oradan ikiye bölünüp orta açıklıktan içeri giriş verilmiştir. Bina 4 zemin üstü 1 bodrum olarak 5 katlıdır. Yapının cephesinde birçok sütun ve dönemini yansıtan birçok figür kullanılarak tasarlanmıştır. Bina 45 metre anıtsal bir cepheye sahip olup derinliği 21 metre kadardır.

Şekil 2. 12 Grand Pera Cephe Görüntüsü

Kaynak: Grand Pera, (2023)

Çatısının çökmesiyle 2006 yılında belediye tarafından restore edilmesi kararı alınmış 2009 yılında renovasyonu yapılmıştır. Burada bulunan Emek Sineması da restorasyon sonrası Grand Pera’nın 5.katına taşınmış bulunduğu yerine de mağazalar yerleştirilmiştir. Bina birinci derece tarihi eser olarak sayılsa da çok fazla değişiklik yapılmış ve bu değişiklikler yeniden işlevlendirmeye uygun olmamıştır. Cercle D’Orient binasının yenileme çalışmaları tamamlanınca çok fazla eleştiriye maruz kalsa da 2016’da tamamlanıp açılmıştır.

Şekil 2. 13 Cercle Dorient Binası Eski Hali

Kaynak: cinemafirst, (2011)

Şekil 2. 14 Grand Pera Cephe Süslemeleri

Kaynak: Grand Pera, (2023)

2.3.1.1. Grand Pera Salonları

Salon1;

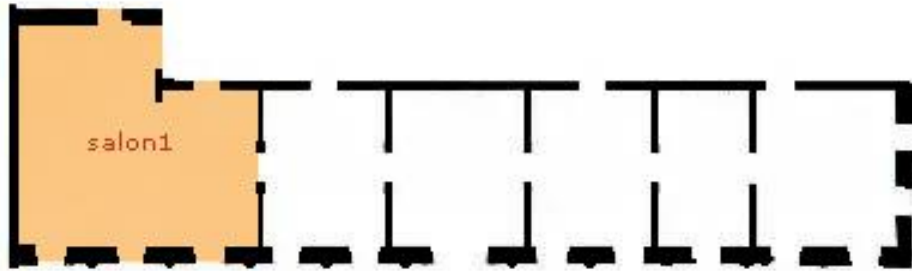
Cercle D'Orient Grand Pera içerisinde yer alan etkinlik alanlarından salon1 120.88m2 bir alana sahiptir. Mekân içerisinde 4 ayrı açıklık bulunmaktadır. Pencere açıklıkları yapının orijinal halinde korunmuş olup mekânı daha aydınlık hale getirmiştir. Tavan yüksekliği 5.10 metreyi bulan bu mekân pencerelerin yüksekliği ile de birleşince daha fazla ferah bir hal almıştır. Tavan ve duvarlarda bulunan işlemler, binanın genelinde ve cephesinde bulunan özgün işlemlerin devamıdır. Mekân ve cephe uyumu yakalanmış cephede ki yansıtılan dönem ve atmosfer iç mekânlara da uyarlanmıştır.

Şekil 2. 15 Salon1 Tavan Ve Duvar Detayları

Kaynak: Grand Pera, (2023)

Cercle D'Orient binasının Grand Pera'ya ait bölümlerinden 6 odası kullanıma açıktır. Bu 6 oda da tiyatro, sergi gibi kültür ve sanatsal etkinliklere açık olup kiralanabilmektedir. Salon1 yaklaşık 120m2 gibi bir ölçüyle 6 salonun en büyüğüdür. Odalar arası bir kapı ile geçiş bulunur. 6 oda da aynı kat ve koridora bağlıdır. Oturma düzenleri seçildiğinde 90 kişiye kadar kişi kapasitesi bulunmaktadır. Mekânın kullanımına göre 60 ya da 30 kişilik etkinliklerde düzenlenmektedir.

Şekil 2. 16 Salon1 Ölçeksiz Plan Gösterimi

Kaynak: Grand Pera, (2023)

Salon1 e ait restorasyon öncesi ve sonrası fotoğraflarından da anlaşılacağı üzere tavan ve duvar işlemleri bariz şekilde bazı yerlerde kaybolmuş ve dökülmüştür. Tavanlarda bulunan işlemlerin daha az zarar görmesi nedeniyle aynı tarza uygun duvardaki işlemler devam ettirilmiştir. Kapılarda eksiklikler restorasyona uygun şekilde tamamlanmış orijinal haline aykırı bir malzeme kullanılmamıştır. Renovasyon

öncesinde bina kendi haline bırakıldığı için bazı kapı pencerelerde malzeme eksiklikleri görülmüştür. Tavan ve duvarlarda nem kaynaklı zararlar oluşmuştur.

Şekil 2. 17 Salon1 Restorasyon Öncesi Ve Sonrası

Kaynak: Grand Pera, (2023)

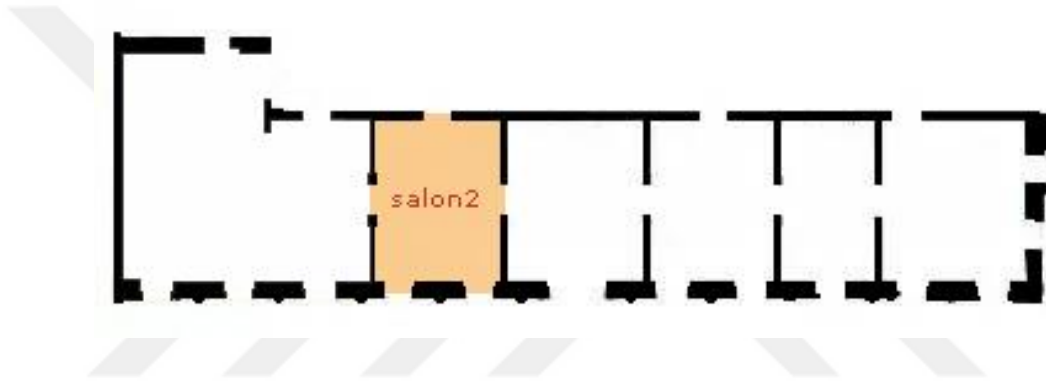
Salon 2;

Salon 1 e göre daha küçük olan bu oda 50.91m²dir. Tavan yüksekliği bu katta bulunan odaların tamamında 5.10 metredir. İki pencere açıklığı ve 3 kapı açıklığı bulunmaktadır. Orijinal eski yapıda da aynı açıklıklara sahip olan oda iki tarafından da diğer odalara bağlanmaktadır. Kapı kenarlarında cephede bulunan sütun detaylarına benzer bir detayı bulunur. Kapının her iki yanında da bulunan sütunlar kapı pervazı altından devam etmiştir. Kapı üstünde bulunan işleme detayı da cephedeki bina girişine yakın tarzda tutulmuş olup yapının tarihi iç mekânda da yansıtılmak istenmiştir. Tavan işlemleri yapının genelinde kullanılan işleme tarzıyla aynı olup, yapının eski halinin korunduğu ve bu işlemlerde bir değişiklik yapılmadığı söylenmektedir. Neo-klasik üslupta yapılan bu yapı işlemleriyle barokla iç içe hale getiriliyor. Dönemini yansıtan bu bina sonrasında istiklal caddesinin döneme ayak uyduran diğer yapılarıyla post-modern bir hal alır.

Şekil 2. 18 Salon2 Tavan Detayları

Kaynak: Grand Pera, (2023)

Şekil 2. 19 Salon2 Planı

Kaynak: Grand Pera, (2023)

Salon 3;

Bu oda ise 55.95m² büyüklüğünde orta hatta yer alan salonlardan biridir. Tavan yüksekliği aynı olan bu oda salon1 ve salon2den farklı olarak sadece tavan işlemleri farklı şekildedir. Bu odanın tavanı 4 eşit parçaya bölünmüş çizgi hatlarında barok tarzı işlemler olan bir tavana sahiptir. Diğer salonlardaki üslupla aynı olsa da farklı bir uygulama yapılarak oda detayı değiştirilmiştir. Renovasyon öncesinde de tavan detayı bu tarzda olup bir değişiklik yapılmamıştır.

Şekil 2. 20 Salon3 Planı

Kaynak: Grand Pera, (2023)

Tek pencere açıklığı ve 3 kapı açıklığı bulunan bu oda Cercle D'Orient binasının tam ortasında yer almaktadır. Yapının cephesindeki en büyük camlardan biri bu odaya açılmaktadır. Bina giriş kapısının hemen üstünde bulunan bu oda tek pencere açıklığı ama yapıdaki en büyük açıklığa sahiptir.

Şekil 2. 21 Salon3 Pencere Açıklığı Gösterimi

Kaynak: Grand Pera, (2023)

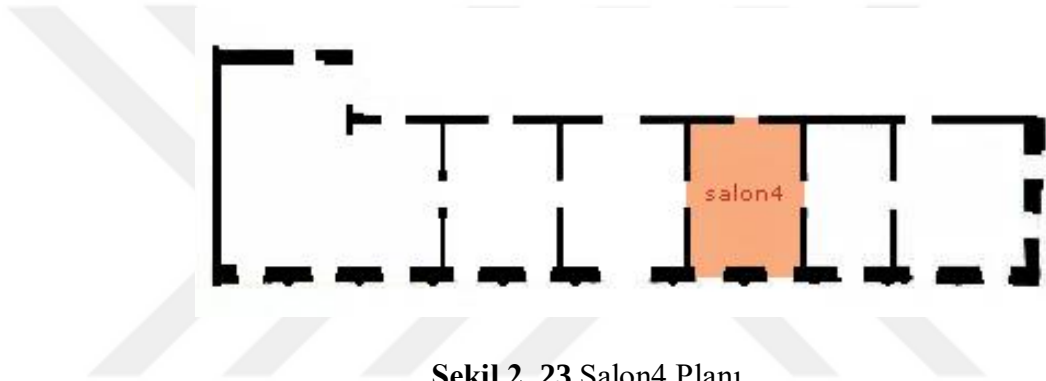
Salon 4;

51.10m2 alana sahip bu oda tavandaki farklı işlemleriyle salon 3'te ki gibi ön plana çıkmaktadır. Kat yüksekliği aynı olan bu oda 2 ayrı pencere boşluğu ve 3 kapı boşluğuna sahiptir. Diğer odalarda olduğu gibi iki yan kapı diğer odalara geçişi sağlarken bir kapıda koridora geçişi sağlamaktadır. 24 ile 30 kişilik etkinlik kapasitesi bulunmaktadır.

Şekil 2. 22 Salon4 Tavan Ve Duvar Detayı

Kaynak: Grand Pera, (2023)

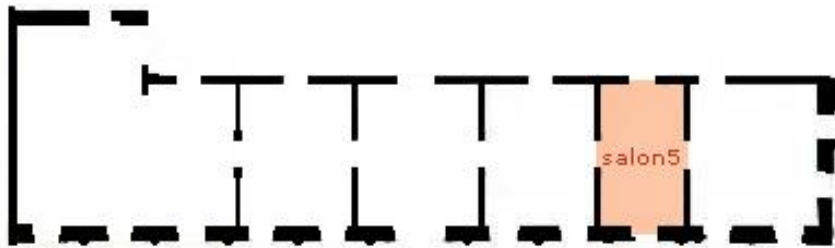

Şekil 2. 23 Salon4 Planı

Kaynak: Grand Pera, (2023)

Salon 5;

Salonlardan en küçüğüdür. 38.60 m2 alanıyla 16-20 kişilik bir etkinliğe hizmet verebilmektedir. Tek ve küçük bir pencere açıklığına sahip, diğer salonlar gibi 3 kapı açıklığı bulunmaktadır.

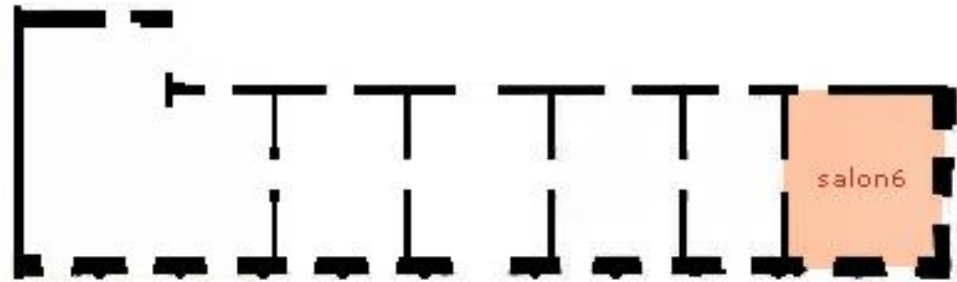

Şekil 2. 24 Salon5 Planı

Kaynak: Grand Pera, (2023)

Salon 6;

58.09 m²'lik alana sahip olan kattaki son odadır. Tavan yüksekliği diğerleriyle aynıdır. Salon6'nın diğer odalardan farkı her iki cepheyi de görmektedir. Hem Yeşilçam Sokağı diye adlandırılan sokağa bakmakta hem de istiklal caddesine bakmaktadır. 4 adet pencere açıklığı bulunan odanın 2 pencere açıklığı istiklale 2 pencere açıklığı ise yan sokağı görmektedir. 30-36 kişilik etkinlik kapasitesine sahiptir. Tavan motifleri diğer odalardaki gibi kendine özgüdür. Bazı pencere açıklıklarının kenarlarında bulunan ahşap kenarlıklar orijinal yapıda ulunamadığı için benzeriyle tamamlanmak zorunda kalınmıştır.

Şekil 2. 25 Salon6 Tavan, Duvar Detayları Ve Planı

Kaynak: Grand Pera, (2023)

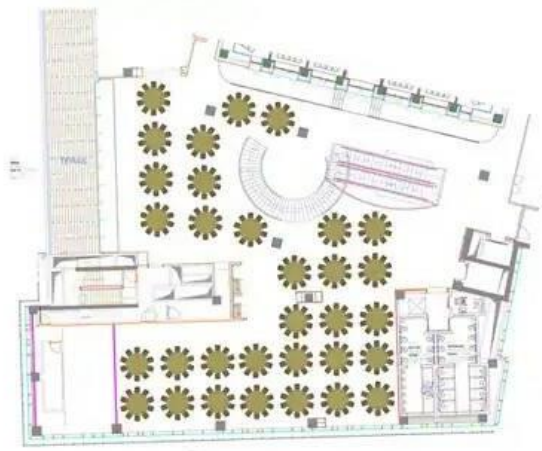

Şekil 2. 26 Salon6'nın İki Cepheye Bakan Açıklıkları

Kaynak: Grand Pera, (2023)

2.3.1.2. Fuaye Alanı

Cercle D'Orient binası içerisinde bulunan fuaye alanı emek sahnesi ve diğer alternatif 8 sahnenin yer aldığı bina da bulunmaktadır. 5.10metre tavan yüksekliğine sahip bu alan net 1250 m²'dir. Alan birçok işleve ev sahipliği yapmaktadır. Tiyatro sahnesinin olduğu attı bulunan fuaye alanı emek sahnesi ve diğerleri için önemli bir özelliktir. 320-500 kişi kadar bir kapasitesi bulunmaktadır. İstenilirse o kattaki tiyatro salonuyla birlikte açık kullanılabilir. Kişi kapasitesi kokteyl ya da oturma üzeniyle birlikte değişmektedir. Fuaye alanı kokteyl alanı sahne gibi alanlara bölümlenmiş olup kullanıma uygun olarak düzenlenmektedir. Mekân dönüştürülebilir bir mekân olması nedeniyle çok işlevli bir alan diyebiliriz. Ayrıca fuaye alanında birde kullanılabilir bir teras alanı bulunmaktadır.

Şekil 2. 27 Fuaye Alanı Kat Planı

Kaynak: Grand Pera, (2023)

2.3.1.3. Madame Tussauds Müzesi

Müze Cercle D'Orient binasının istiklal caddesi üzerindeki kapılarından birinde dükkân katlarında bulunmaktadır. Merkezi Londra da olan müzenin balmumu heykel müzesi serisinin İstanbul ayağı denilebilir. 1800 yıllarında ortaya çıkan balmumu heykelleri kendi tarihi kadar eski olan yapıda konumlanmış.

Şekil 2. 28 Madame Tussauds Müzesi

Kaynak: Grand Pera, (2023)

Ünlü kişilerin heykellerinin yapılp sergilendiği bu müze 10 farklı ülkede bulunmaktadır. 10'dan fazla ülke içinde büyük bir rağbet gören müzeler, her ülke için özel olarak ülkenin önde gelen ünlülerini kapsadığı ve devamlı olarak yenilendiği için müzeye ilgi hep aynı kalmaktadır.

Şekil 2. 29 Madame Tussuands Müzesinin Cephedeki Konumu

Kaynak: Grand Pera, (2023)

2017 yılında açılan müze tarihi ve kültürel öğelerinde sergilendiği bir müze olmaya başlamıştır. Müze 4 bölümden oluşmaktadır. Müzik alanı, film alanı, spor alanı ve tarihi liderler alanı. Sadece Türkiye’de bulunan ünlü ve tanınmış kişiler değil dünyaca ünlü olan tanınmış kişilerde İstanbul’un Beyoğlu içerisinde bu önemli tarihi yapı içerisinde sergilenmektedir.

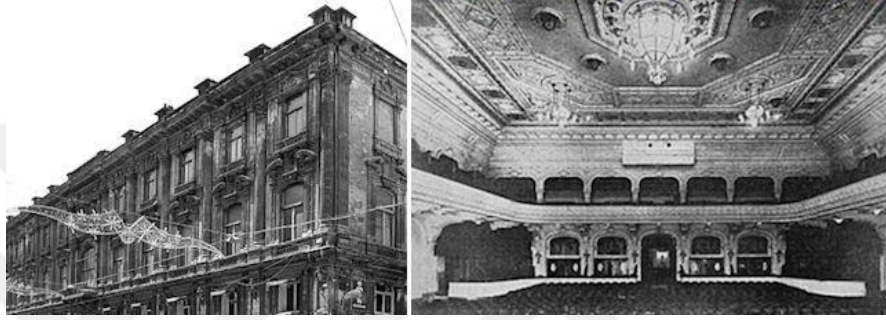
Şekil 2. 30 Madame Tussauds Müzesinde Sergilenen Bazı Balmumu Heykeller

Kaynak: Grand Pera, (2023)

Londra’daki Madame Tussauds müzesi içinde balmumu heykeli bulunan bazı ünlüler şunlardır: William Shakespeare, Vincent van Gogh, Albert Einstein, Audrey Hepburn, David Beckham, Freddie Mercury, Stephen Hawking, Bob Marley, Adolf Hitler, Cristiano Ronaldo, Pablo Picasso, Kim Kardashian, Obama, Rihanna, Iron Man. Daha pek çok ünlü figürün balmumu heykeli Londra’daki merkez şubede sergileniyor. **Madame Tussauds İstanbul** da oldukça fazla balmumu heykelinin bulunduğu bir şube. (Grand Pera, 2023)

2.3.1.4. Emek Sineması Sahnesi

Emek sineması Beyoğlu'nda Yeşilçam sokağında bulunan en eski sinema salonlarından biriydi. Emek sineması olmadan önce melek sinema salonu olarak geçiyordu. Kapı girişinin melek apartmanından da yapılabilmesi ve perdenin kenarlarında yer alan art nouveau tarzı melek heykellerinin olması nedeniyle melek sineması olarak ilk adımı aldı. Barok ve rokoko tarzıyla döşenmiş tavan ve duvarları bulunmaktaydı. 875 kişilik bir salona sahip olan sinema salonu 1957 yılında Emekli Sandığına verilince adı Emek Sineması olarak değiştirildi.

Şekil 2. 31 Emek Sineması Salonu Restorasyon Öncesi

Kaynak: Grand Pera, (2023)

1924 yılında açılan Emek Sinemasının Cercle D'Orient binasının arkasında yer alan kendi binası bulunmaktaydı. 20 Mayıs 2013 tarihinde restorasyon amacıyla yapı tamamen yıkıldı. Restorasyonu yapan kişiler tarafından 1924 yılındaki orijinal haline dönüştürüldüğü iddia edildi. Bina içinde yer alan tavan ve duvarlarda bulunan barok tarzı süslemeleri sökülüp laboratuvarlarda temizlenip yeni yerinde kullanılmak üzere koruma altına alındı. Yıkılan binadan sonra yan tarafında bulunan Cercle D'Orient binasının 5.katına taşınan Emek Sineması burada hizmet vermeye devam etti.

Şekil 2. 32 Emek Sinema Salonu Tavan Süslemelerinin Sökülmesi

Kaynak: Grand Pera, (2023)

Şekil 2. 33 Emek Sinema Salonu Restorasyon Hali

Kaynak: Grand Pera, (2023)

Emek sineması restorasyon sonrasında açıldığında sökülen tavan ve duvar işlemleri tekrar bu mekana getirilip numaralandırılan süslemeler birebir söküldüğü konumla aynı olacak şekilde yerleştirilmiştir. 1924 yılının emek sinemasının orijinalinin bu olduğu ve buna uygun bir restorasyon yapıldığı söylenmiştir.

Şekil 2. 34 Emek Sinemasının Grand Pera'ya Taşınması Yeni Hali

Kaynak: Grand Pera, (2023)

Tavanda bulunan süslemeler, duvar süslemeleri olduğu gibi yerleştirilirken mekâna ses sistemi ve perde sistemi de getirilmiştir. 800 kişilik bir salon olup, 150 kişilik teleskopik oturma düzeniyle toplamda 1550 kişilik bir salona dönüşebilmektedir. Sinema alanına da Grand Pera girişinden ulaşıldığı gibi Grand Pera'ya da 3 giriş bulunmaktadır. İstiklal caddesi üzerinden, Yeşilçam sokaktan, doğrudan sinemaya geçen küçük alandan. Emek sahnesine girişte bir fuaye alanı

karımıza çıkıyor. Yaklaşık olarak 1250 m2 alana sahip olan bu fuaye alanında yeni sistem olan uzaktan kumandalı açılıp kapanan cep tiyatrosu bulunmaktadır.

Yapısal Farklar;

Yapının yeniden işlevlendirilme durumundan önce yapının etrafında bulunan diğer yapıların yıkılarak yerlerinin değiştirilmesinden bahsedebiliriz. Emek sinema salonunun tamamının yıkılması ve işlemlerin sökülerek yeni yerine taşınması restorasyon adına doğru bir karar gibi görülse de yapının yıkılmadan müdahalelerde bulunup bulunmayacağı detaylı bir şekilde değerlendirilmeliydi. Cercle D'Orient binasına bakarsak yapı 1983'te uğradığı yangın tahribatında sonra terk edilmiş sonra da çatısı çökmüştür. 2006 yılında fazla hasar görmüş bir yapı olarak renovasyon yapılmaya başlanmıştır. Yeniden işlevlendirmeden sonra Beyoğlu'nun istiklal caddesinde görülmeye başlanılan post modern tarzın bu yapıya da yansıdığını görmekteyiz. Her ne kadar yapı 1884'lerdeki şekliyle korunmaya çalışılsa da barok tarzını kaybetmemesi için çok uğraşılmış. Eksik süslemeler ve işlemler tamamlanmış cephesi de aynı dilde bırakılmaya özen gösterilmiştir. Yapının içerisinde bulunan odalar ise yine cephedeki dilde olan tavan ve duvar süslemelerinin devamının bulunması ve onların korunması yapının çok fazla müdahaleye uğramadığını yansıtmaya çalışmıştır. 1.dereceden tarihi eser olarak koruma altına alınmıştır. Yapısal olarak çok büyük bir değişikliğe uğramadığını sadece Cercle D'Orient olarak bilinen bina için söyleyebiliriz.

Fonksiyonel Farklar;

Yapının işlevini değerlendirdiğimizde; yüzde 50'sinden fazlası tarihi binada eskiden bulunan ya da sanata ve kültüre hizmet eden işlevler seçilerek kullanıldığından fonksiyonel olarak yapı korunmuştur. Yeni işlevleri için mekânların uygunluğu tarihi yapının sirkülasyonu, strüktürü gibi konulara fazla müdahale edilmeden dönüşümü sağlanmıştır. İşlevine uygun hale getirmek için fazla müdahale edilmemiş bir yapı olması kayıplara uğramasını olabildiğince aza indirmiş olmaktadır. Emek sineması için aynı konu mümkün dahi değildir. Binanın tamamen yıkılması ve sadece tarihi ifade eden malzemeler süslemelermiş gibi davranılıp sadece onların sökülüp yeni mekana taşınması renovasyon ve restorasyon kavramı için uygun görülmemektedir.

Estetik Farklar;

Estetiklik korunmak için cephede büyük bir müdahale söz konusu olmamıştır. Yapının zaten üzerinde bulunan barok ve neo klasik üsluptaki kolon ve figürler korunmuş olup aynı tarz ve üslup yapının içerisindeki mekânlara da yansıtılmıştır. Cephe tam ortadan açılacak şekilde tasarlanmış estetik duruşu zaten yapının ilk tasarımından itibaren var olmuştur.

Yeniden işlevlendirmede cepheye dokunulmayarak bir fark yaratarak hem tarihi korumuş hem de yeniden işlevlendirmenin yapıyı ve mekânı değiştirerek olmayacağını bir örneği olmuştur. Yapıda müze, restoran, fuaye alanı, tiyatro ve sinema salonu bulunması sanata ve kültüre hizmet etmesi onun estetik kaygısını ortadan kaldırmaktadır. Birinci dereceden tarihi eser sayılan mekânların başka işlevlerde kullanılmasını sağlamak ne kadar olası bir kararsa da yanlış bir işlevlendirme ile mekânın adaptasyonunu sağlayamaması da o kadar olası bir durumdur. Cercle D'Orient yapısında yeni işlevine adaptasyonu sağlamış olması ve yeni işlevine doğru bir şekilde cevap verebiliyor olması yapının sürdürülebilirliği açısından önemli bir karar olmuştur.

2.3.2.Çiçek Pasajı(Cide De Pera)

1870 yılında yanarak yıkılan Naum tiyatrosunun bulunduğu alana yapılmış bir binadır. Naum tiyatrosunun yanması sonucu ortada kalan arazi satışa çıkarılmış, Hristaki Zografos Efendi tarafından satın alınmıştır. Satın alındıktan sonra Cleanthy Zanno adında ki mimara yeni bir tip çarşı binası olarak yaptırıldı. Hem caddeye hem de tiyatro sokağına açıldığı için pasaj olarak adlandırılan yapı 24 dükkân ve 18 daireden oluşmaktadır. Cite de Pera ya da Hristaki Pasajı da denilmektedir.

Şekil 2. 35 Çiçek Pasajı

Kaynak: Tarih ve Medeniyet, (2009)

Yapı 3 katlı olup, cephesinde bir adet saat kullanılmıştır. Saat 1876 yılında yapıyla birlikte yapılmış fakat şu an çalışmamaktadır. Ön cephesindeki giriş kapısının kenarlarında karyaditler kullanılmıştır. Bu sütun üstündeki kadın heykelleri figürü dönemin en önemli mimari ifadelerinden biridir. Bu döneme ait olan diğer yapılar gibi heykeller kullanılmış cephe dikkat çekici bir şekilde figürlerle doldurulmuştur. Cephede birçok aslan ve insan başları figürü kullanılmıştır. Ve istenilen başarıyı da sağlamış mimari olarak caddenin en ünlü ve önemli yapılarından biri haline gelmiştir. 19.yüzyıl yapılarına örnek bir yapı olmuştur.

Şekil 2. 36 Çiçek Pasajı Giriş Kapısı

Kaynak: Tarih ve Medeniyet, (2009)

1908 yılında Sadrazam Küçük Said Paşa'nın aldığı bu binada o eski dükkânların yerini çiçekçi dükkânları doldurdu. Birçok çiçek dükkânı açılmasıyla birlikte Hristaki Pasajı adı yerine Çiçek Pasajı ismini almaya başladı. 1940'lı yılların başında meyhanelerin açılmasıyla birlikte çiçekçilerinde burayı boşaltmasıyla pasaj meyhane olarak kullanılmaya başlandı. Günümüzde de meyhane olarak kullanılan pasaj ismini hala Çiçek Pasajı olarak korumaktadır.

1978 yılının mayıs ayında bina ağır hasar almış bakımsız olarak dağınık bir şekilde bırakılmıştır. Çöken bakımsız bina dernekler ve belediyeyle birlikte eski hali aynı kalacak şekilde restore edilmiştir. 2005'te restorasyondan çıkan bina bakımları yapılmış ve kullanılabilir haliyle tekrardan açılmıştır. Restorasyonda cephede bir değişiklik yapılmamıştır.

Şekil 2. 37 Çiçek Pasajı Avlusu

Kaynak: Tarih ve Medeniyet, (2009)

L şeklini etrafını kaplayan bu alan pasaj içerisinde bir koridor oluşturmuştur. Bu alan avlu olarak kullanılmış ve üstü kubbe şeklinde bir sistemle çatı olarak kapatılmıştır. Dükkânlar bu alanlara masa koyarak kullanabilmektedirler. İki çıkışı bulunan pasajın üst katlarında ise konaklama yapılabilmektedir.

Şekil 2. 38 Çiçek Pasajı Avlu İçerisi

Kaynak: Tarih ve Medeniyet, (2009)

Yapısal Farklar;

Yeniden işlevlendirmeden sonra mekânın genel hattıyla dükkân yapısının aynı kalması başarılı bir dönüş olmuştur. Yapılan cephe çalışmalarında da yapının mimari değeri korunmuştur. Yapının avlu kısmı yine aynı tutulup cephedeki cam kenar detayları giriş kapısı üstündeki ve kenarlarında ki süsleme ve bezemelerde yapıldığı dönemdeki gibi korunmuştur.

Yapının avlu kısmına bakan apartman pencerelerinin kenarlarında var olan sütunlarda korunmuş dönemini yansıtan sütun, kadın figürleri ve cephedeki birçok figür dönemi yansıttığından izlerinin silinmemesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Fonksiyonel Farklar;

Yapının işlevi dışında yeni kazandırılan işlev aslında mekâna yabancı olan işlevlendirme olmamıştır. Var olan zaten dükkân olarak kullanılacak mekânlar sadece farklı birimlerde değişmiş olup mekân aynı şekilde korunmuş olmuştur. Yapının ilk yapıldığı yıllarda çarşı ve apartman grubu şeklinde tasarlanmıştı. Yapı zaman içerisinde apartman görevini yitirip kullanılsa da dükkân kavramı hala devam etmiştir. Yeniden işlevlendirmede yeme içme mekânına dönüştürülse de dükkân olarak tasarlanan bu mekânlar tekrardan amacına uygun bir şekilde kullanımı sağlanmıştır.

Estetik Farklar;

Mekânlardaki estetik algısı yapıldığı döneme göre korunmuştur. Yapının yapıldığı 19. Yüzyıl yapılarıyla kıyaslandığında ise gösterişli bir yapı olan bu pasaj daha sonrasında geçirdiği restorasyonla cephe ve avlu kısmındaki süslemelerini korumuştur. Avlu kısmının aydınlatması ve çiçeklerle süslenmesi gibi ufak değişikliklerle yapının asıl tarihinin üstü örtülmemiş ve yapının kendi dilinin konuşulmasına izin verilmiştir.

2.3.3. Botter Apartmanı (Casa Botter)

Osmanlı padişahı II. Abdülhamit'in terzisi Jean Botter'in oturması için ünlü mimar Raimondo D'Aronco tarafından tasarlanan Botter Apartmanı, Beyoğlu'nun en önemli mimari yapılarından biri. İstiklal caddesi üzerinde 235 numarada yer alan apartman İsveç konsolosluğu binasının yanındadır. 19.yüzyıl yapılmış olan apartman döneminin en ünlü yapılarındandır. Mimarı tarafından hem iş yeri hem de konut binası olarak tasarlanmıştır. İstanbul'da ilk defa bu iki işlevin tek apartmanda olduğu tasarım ünlü mimarın özel eserlerinden biri olmuştur.

Şekil 2. 39 Botter Apartmanı Eski Hali

Kaynak: Arkitektuel botter, (2017)

Modacının ailesiyle birlikte kalacağı bu apartman konut kısmı onların rahat kullanabilecekleri ve içerisinde asansörü bulunan bir yapı olarak tasarlanmıştır. Art nouveau tarzında tasarlanmış bir yapıdır. Döneminin özelliklerini çok iyi bir şekilde ifade eder. Alt katında büyük bir iş yeri olarak kullanıma uygun yüksek tavanlı bir alan bırakılan bina 7 katlı olarak tasarlanmıştır. Mimarının her detayı düşünerek tasarlamasından dolayı 2.abdülhamid tarafından çok beğenilerek 1900'lü yıllarında yapımı tamamlanmıştır.

Şekil 2. 40 Botter Apartmanı Giriş Kapısı Çiçek Motif Süslemeleri

Kaynak: Arkitektuel Botter, (2017)

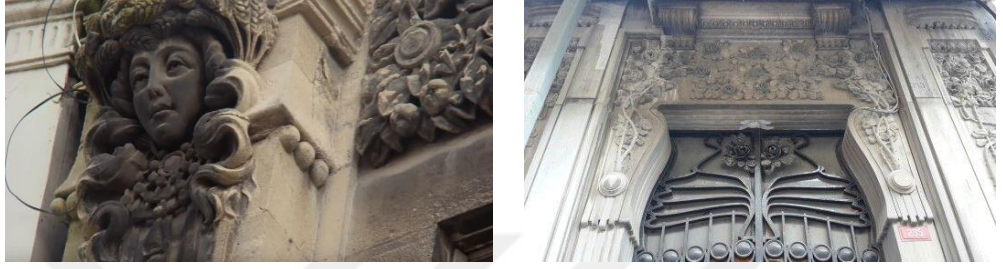
Binanın sadece batı cephesi açık diğer cepheleri bitişik nizamlıdır. Sadece açık olan cepheye yoğunlaşan ünlü mimar döneminin getirdiği üslubu çok iyi bir ifade ile Casa Botter apartmanına uygulamıştır. İnşaasında çelik konstrüksiyon kullanılan ilk yapılardan biridir. Bu özelliği dışında çeliği şekil verilerek korkuluk vb. alanlarda da kullanım yaygın değilken bu yapıda çok iyi bir dil ile kullanılmıştır. Pera Palas Otelinden sonra asansör kullanılan ikinci yapıdır. Aynı zamanda Türkiye’de ilk moda evi olarak kullanılan yapıdır. Birçok ilklere ev sahipliği yapan bu yapı döneminde de aynı etkiyi vermiş ve günümüze kadar büyük bir hasar almadan korunmuştur.

Şekil 2. 41 Botter Apartmanı Asansör Ve Merdiven Detayı

Kaynak: Arkitektuel Botter, (2017)

Bodrum katıyla birlikte toplam yedi katlı olan bu yapının cephesi bitki motifli bordürlerle ve çiçeklerle doldu. İnsan başı figürleri de kullanılan cephe Art Nouveau tarzını yansıtan ilk binalardan birisidir. Modern ve klasik çizgilerle tasarlanan bu yapı; mimarı Raimondo D'Aronco bulunduğu 19.yüzyıldan etkilenmiş tarzıyla önemli ilklerin sahibidir.

Şekil 2. 42 Botter Apartmanı Cephe Bitki Motifleri

Kaynak: Arkitektuel Botter, (2017)

Giriş kapısı en güneydeki açıklıktadır. Giriş kapısının bulunduğu bölümde alınlık kısmı çiçek, yaprak ve meyvelerden oluşan bitkisel süslemelerle dekore edilmiştir. Bu kısım yan kısımlarındaki bir vazodan çıkan ve dağılan dallarla oluşturulmuş hissi verir.

“Birinci kattaki dikdörtgen formlu üç pencerenin üst kısmında armalar yer alır. Üçüncü katın dikdörtgen formlu pencerelerinin alınlıkları ve alınlık köşelerinde, çiçek, yaprak ve meyve kaynaşımından oluşan çelenkler vardır. Köşelerdeki madalyonların uçlarından aşağı, çivi motiflerinden tutturulmuş kurdeleler sarkar. Köşelerde tında dalgalı saçları bitki motifleriyle kuşatılmış bir kadın yüzü ve onun boynunda ise madalyon biçimli bir kolyenin çevresinde yer alan dairelere tutturulmuş askılar görülür. Üçüncü kat pencere alınlıklarında Cepheye bakar vaziyette dalgalı saçları ve tebessüm eden yüzleriyle dikkat çeken Demeter rölyefleri yer alır. Cephedeki tüm dekorasyon Art Nouveau figürlü bezemesinin genel özelliğini yansıtmaktadır.” (Wikipedia , 2023)

Birinci katta bulunan balkon mimarın kendi tasarımından oluşan demirlerle desteklenmiş, lamba görevi yapan süslü dört adet dikme ile cepheye bağlanmıştır. Balkonun yükünü cepheye bindiren mimar Raimondo D'Aronco balkonu alttan iki ayrı yerden demir fûruşla da ekleme yapmıştır. Balkon korkuluklarından duvara doğru giden ve duvara asılan demir çiçek motifleri aynı zamanda cephede aydınlatma olarak tasarlanmıştır. Balkon korkuluk deseni ve içerideki merdiven korkulukları da yine kendi tasarımı olan mimar, taşıyıcı sistem olarak kullandığı demir dikmelerin tasarımını da kendi çizerek tasarlamış yapıda ki tüm detaylara kendi üslubunu yansıtmıştır.

Şekil 2. 43 Casa Botter Restorasyon Sonrası Cephesi

Kaynak: Arkitektuel Botter, (2017)

Şekil 2. 44 Casa Botter İç Mekân Detayları

Kaynak:

Yapının konut olarak tasarlandığı alanlarda tavan süslemeleri zemin kaplamalı mevcut halleri korunmaya çalışılmıştır. Tavanda 19.yüzyıl üslubuyla bezenmiş art nouveau tarzı süslemeler mevcuttur. Cephede kullanılan bitkisel motifli süslemeler mekân içerisinde tavan süslemelerine de yansıtılmıştır.

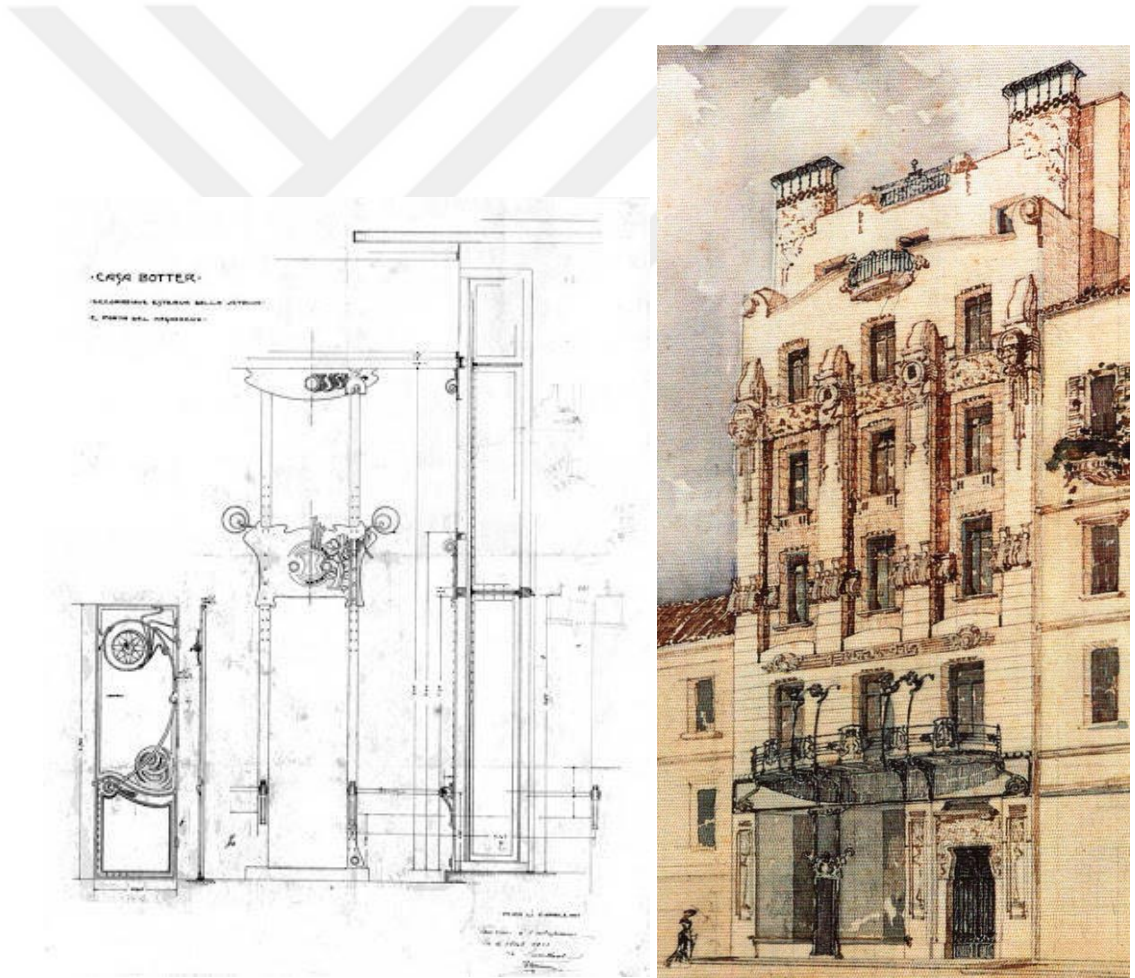

Şekil 2. 45 Casa Botter Koridor Ve Ana Giriş Holü

Kaynak:

Yapının koridorlarında duvarda kullanılan iki renk boya döneminde kalma olduğu gibi koruma altına alınmıştır. Ayrıca girişte ki ana hol de görüldüğü gibi merdiven ortasında asansör kullanılmış merdiven sarmal şekilde asansör etrafında çıkmıştır. Mermer basamaklardan oluşan merdiven ana hole bağlandığı alanda da duvarda mermer detayı devam ettirilmiştir. Ana holde zemine mermerler olduğu gibi değil merdiven sarmalına uygun şekilde kesilip yapılmıştır. Bu da yapının mimarının

ne kadar detaylı çalıştığını gördüğümüz gibi aynı zamanda işçiliğinde önem verilerek aynı incelikte yapıldığını bizlere göstermektedir. Süpürgelik detayları, kapı pervazları, tavan süslemeleriyle incelikle düşünülmüş ve her detayıyla bütün oluşturmuş bu yapı yeniden işlevlendirilerek kültürümüze geri kazandırılmıştır. Yeniden işlevlendirmede sanat merkezi olmasına kara verilmiş doğru bir mekan analizinden sonra yapıda hiçbir değişiklik yapılmadan mevcut yapıya işlev entegre edilmiştir. Şu an da adaptasyonu sağlamış bir yeniden işlevlendirilen mekân olarak karşımıza çıkmaktadır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi miras tarafından restorasyonu yapılmış, 15 Nisan 2023 tarihinde açılmıştır. Casa Botter Sanat ve Tasarım merkezi adıyla açılan bu mekân ilk sergisini “düşler, hakikatler” adıyla Melike Bayık küratörlüğünde vermiştir.

Şekil 2. 46 Botter Apartmanı Mimar Çizimleri Ve Eskizi

Kaynak: Oguztopoglu, (2013)

Yapısal Farklar;

Yapı da mekân ve cephe özelliği olarak yeniden işlevlendirmeden sonra tarihi yapıya zarar verecek tarihi dokusunu zedeleyecek her hangi bir değişiklik yapılmamıştır. Yeniden işlevlendirilen bu yapı zaten yapının mevcut durumuna ayak uydurularak, mekânlar mevcut halindeki gibi kullanılmıştır. Yapının cephesinde kullanılan art nouveau tarzı demirler, bitki motifleriyle süslenen giriş kapısı kenarları tamamen aynı şekilde korunmuş olup, yapının mimari üslubuna aykırı herhangi bir eklenti yapılmamıştır. Cephede bulunan demir balkon ve burada bulunan mimar tarafından tasarlanıp uygulanan korkuluklar hala mevcut halini korumaktadır. Sergi alanı olarak yeniden işlevlendirilen yapı mekân korunumunu doğru sağladığı için eski ve yeni bina için yapısal bir fark gözlenmemektedir.

Fonksiyonel Farklar;

Yapı sergi olarak kullanılma kararı alındığından bu yana restorasyon çalışmaları buna göre düzenlenmiştir. Bazı eksik camları eskiye ayak uydurularak tamamlanmış yapının içindeki boya ve alçı hataları dahi yapının orijinalini korumak adına düzeltilmemiştir. Mekânlara hiç dokunulmadan içine konumlandırılan sergi alanı yapıya yaslanan eleman bulunmamasından dolayı mekâna zarar vermemektedir. Sergi elemanları ortaya ya da sabit olmayacak şekilde duvara müdahale edilmeden duvar kenarlarına yerleştirilmiştir. Dükkân olarak tasarlanan kat yüksekliği fazla olan zemin kat alanı sergi işlevine uygun olduğundan bu alan sergi olarak değerlendirilmiş, üst katlarda konut olarak kullanılan yerler için bazıları sergi bazıları ise sergi küratörü odası gibi ofis tarzı değerlendirilmiştir. Bu da fonksiyonel olarak vaolan tarihi yapının her hangi bir değişime uğramadan yeniden işlevlendirildiğini göstermektedir.

Estetik Farklar;

Mekânın ya da yapının geneli estetik açıdan dolu olduğu için mekân ya da cephede her hangi bir müdahaleye gerek duyulmamış kullanılan işlemler, süslemeler ve tasarımlar olduğu gibi korunmuştur. Sergi alanı olarak yeniden işlevlendirilen bu mekân estetik açıdan eski yapıyla aynı olarak bırakılmıştır. Yapının tarihi dili arka plana atılmamış olup korunarak yeniden işlevlendirilen mekânı bu mekâna ayak uydurmuşlardır. Estetik kaygısıyla sadece yeniden işlevlendirilen alan değerlendirilmiş eski yapısının hiçbir özelliği düzeltilmemiştir. Bu da yeniden işlevlendirmenin ne kadar doğru yapıldığını göstermektedir. Yapının yeni işlevine

hızlı adaptasyonu da işlevler arasında her hangi bir üslup çatışması olmadığını da gözler önüne sermektedir.

2.4. Narmanlı Han

2.4.1. Narmanlı Han Tarihçesi

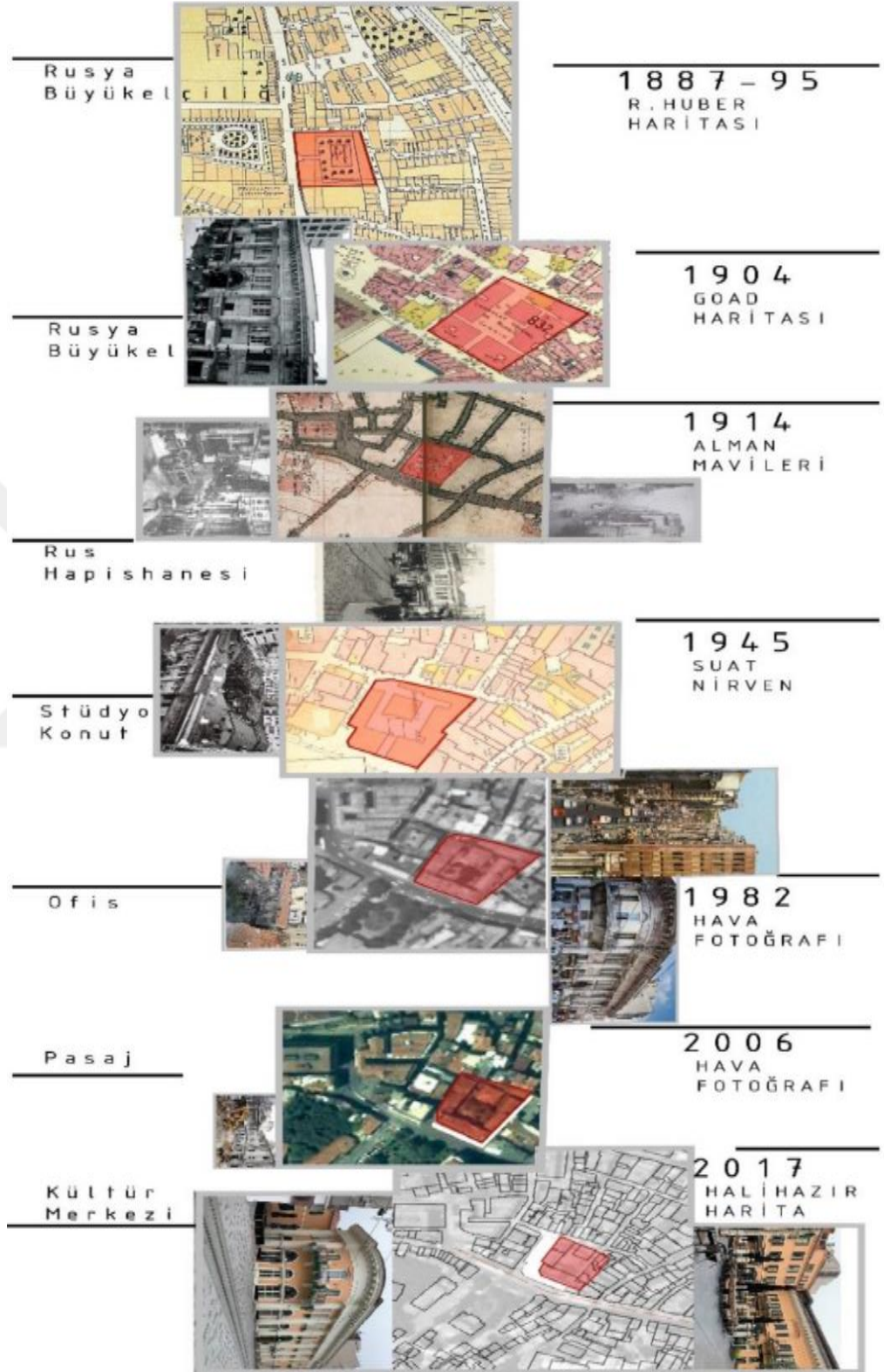
Narmanlı han; 1831 yılında inşa edilmiş olan bina, 1880 yılına kadar Rusya Büyükelçiliği ve ardından 1914'e dek Rus hapishanesi olarak kullanılmış, daha sonra Narmanlı ailesinin mülkü olmuştur. Sonraki yıllarda stüdyo ve konut olarak kullanılan ve o yıllarda ‘Narmanlı Yurdu’ olarak anılan binada Aliye Berger, Ahmet Hamdi Tanpınar, Bedri Rahmi Eyüboğlu başta olmak üzere birçok yazar, sanatçı yaşamış ve çalışmışlardır. Beş ressam tarafından kurulan D Grubu (5 ressam tarafından kurulan sanatçı birliği) ilk sergisini 1933 yılında Narmanlı Yurdu'nun altındaki Mimoza şapkacısında açmıştır. Türkiye Ermeni basınının önemli yayın organlarından Jamanak'ın merkezi uzun süre burada bulunmuştur. (Wikipedia, 2017)

Binada sadece bir noter ofisi kalmıştı. 1990'ların başından bu yana Narmanlı Han'ın otele dönüştürülmesi için projeler yapılsa da, 11 mal sahibi arasında bir anlaşmaya ulaşılamamıştı. Son olarak noter de 2010 yılı içinde taşınmıştır.

2001 yılında Yapı Kredi Koray İnşaat, restore etmek amacıyla hanın yüzde 15 hissesini satın aldı. Binaya üç kat eklenmesini öngören mimar Halil Onur'un hazırladığı restorasyon projesi, Anıtlar Kurulu tarafından kabul edildi. Ancak sivil toplum kuruluşlarının itirazı üzerine açılan davada mahkeme yürütmeyi durdurma kararı verdi. 10 yıl restorasyon yapılamayınca aile hisselerini geri aldı. Erkul Kozmetik'in sahibi Mehmet Erkul ve Tekin Esen'e sattı.

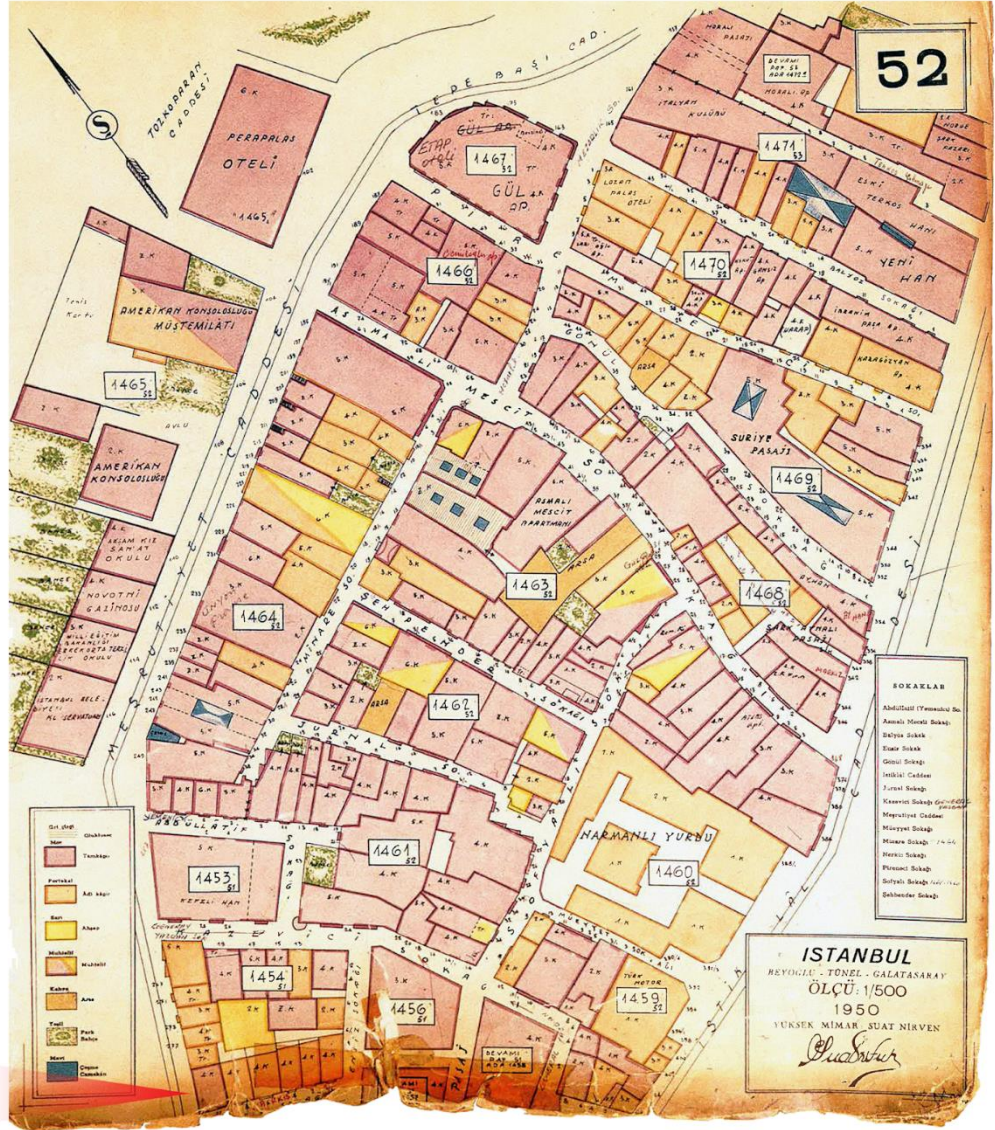
Zaman içerisinde değişik işlevlere ev sahipliği yapan Narmanlı han zamanla değişim geçirmiş fakat eski yıllarda özel mülk olarak da kullanıldığı için bu yapı da dışarıdan okunabilecek değişiklikler olmamıştır. Narmanlı hanın 1945'te Nirven haritasında ki adı Narmanlı yurdu olarak geçmektedir. Yapı 1945'te konaklama olarak hizmet vermektedir. İşlev olarak farklı işlevlere ev sahipliği yapan bu yapı bina planı olarak büyük ölçeklerde değişime uğramamış özelliklerini ve alanını korumuştur. 2006 yılında bina bakımsız bir hal almaya başlamış ve sonucunda da o ihtişamını kaybetmiştir.

NARMANLI HAN

Şekil 2. 47 Narmanlı Han'ın Kronolojik Şekil Listesi

Kaynak: Özbek, (2020)

Şekil 2. 48 1950 Nirven Haritası Narmanlı Yurdu Gösterimi

Kaynak: sehirplanlama.ibt, (1950)

Günümüzde ise restorasyonu tamamlanmış bir şekilde yeniden işlevlendirilmiştir. Yeme içme mekânlarının konumlandırıldığı bu tarihi yapı restorasyonu bakımından birçok eleştiri almış fakat günümüzdeki kullanımına açılmış durumdadır.

2.4.2. Narmanlı Han'ın Yeniden İşlevlendirilmesi

2.4.2.1. Restorasyon Öncesi Narmanlı Han

Narmanlı han restorasyon öncesinde bakımsız bir halde durmaktaydı. Mal sahiplerinin izni olmadığı için her hangi bir düzeltme çalışması veya restorasyon yapılamamaktaydı. 2016-2018 yıllarında restorasyona girmeden önce bulunduğu bazı fotoğrafları mevcuttur. Arka giriş kapısı ve ön giriş kapısında da döneme ait ferforje bulunmaktaydı. Eski hali korunmuş fakat bakımı yapılmamıştı. Orijinal durumda ki ferforjelerdir.

Şekil 2. 49 Narmanlı Han'ın Restorasyon Öncesi Arka Giriş Kapısı

Kaynak: commons.Wikipedia, (2013)

Şekil 2. 50 Restorasyon Öncesi Hanın Ön Giriş Kapısı

Kaynak: commons.Wikipedia, (2013)

Şekil 2. 51 Restorasyon Öncesi Hanın Ahşap Kapı Detayları Ve Ferforje Detayı

Kaynak: commons.Wikipedia, (2013)

Restorasyona girmeden önce yapı fazla hasar almış durumda olduğu için restorasyonda bazı malzeme ve yapılar kurtarılamadı. Kapıların renovasyon sonrası aynısı olması gerekirken yapının orijinal kapı model ve desenlerini ayırt etmekte de zorlanılmıştır. Cephedeki süsleme detaylarından bazıları da hasar almıştır.

Şekil 2. 52 Restorasyon Öncesi Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Kaldığı Oda

Kaynak: serefsezgin, (2018)

Şekil 2. 53 Restorasyon Yapılmadan Önce Bir Oda

Kaynak: serefsezgin, (2018)

Restorasyondan önce yapı uzun yıllar boş bırakılmış sadece ön cephesinde denilen istiklal caddesine bakan tarafıyla ilgilenilmiş fakat arka tarafta kalan alanlar bakımsız kalmıştı. Bu yüzden yapıda ön cepheden daha çok arka tarafta hasar oluşmuş ve tarihi hakkında kayıp yaşanmıştır.

Şekil 2. 54 Restorasyon Öncesi Zemin Orijinal Döşemesi

Kaynak: serefsezgin, (2018)

Şekil 2. 55 Restorasyon Öncesi Yıkılmış Halde Olan Bir Oda

Kaynak: serefsezgin, (2018)

Asmalı mescit mahallesine bakan bu yapı 2.642 m² alana sahiptir. 20.yüzyıl başlarına kadar çeşitli eklemelerle genişletildiği bilinmektedir. Narmanlı ailesine 1933'te satılan bu tarihi yapı mağaza, büro, konut ve sanat atölyesi olarak kullanılmıştır. Binada birçok ünlü yaşamıştır. Ahmet Hamdi Tanpınar, Aliye Berger ve Bedri Rahmi Eyüboğlu gibi sanatçıların yaşadığı bu hanın tarihi değeri daha da yükselmiştir.

Han 5 bloktan oluşmaktadır 3 yola da cephesi ve girişi bulunan Narmanlı Han günümüzde sadece birini kullanmaktadır. Bir cephesindeki kapısı duvar örülmesiyle kapatılmış diğeri de kapının kilitlenmesi fakat yerinde durmasıyla işlevsiz hale getirilmiştir. A blok istiklal caddesine, B blok Müeyyet sokağa ve C blok diye adlandırılan cephede Sofyalı sokağa bakmaktadır. D blok yan taraftaki yapı ile bitişik ve E blokta avlu içerisine bakmaktadır. 5 bloktan oluşan bu yapının yaklaşık toplam kapalı alanı 5.558 m²'dir. Yığma kagir bir yapıdır.

2.4.2.2. Restorasyon Sonrası Narmanlı Han

“Narmanlı han, iki katlıdır. İkinci katı ön cephede görünür vaziyette olan büyük fil ayakları taşır. Elçilik binası tamamlanınca rus büyükelçiliği yeni yerine taşındı fakat handaki hapishane varlığını korudu. Burada bazı konsolosluk büroları ve rus ticaret ofisleri çalışmaya devam ettiler. narmanlı han, rus büyükelçiliği olarak kullanılırken bahçenin ortasında çok güzel bir havuz bulunduğu rivayet ediliyor. İnsanlar havuzda bulunan renk renk balıkları seyretmeye gelirlermiş. Fakat elçilik binası taşındıktan sonra burası sadece ticari büroların bulunduğu ve hana atlı arabalarla mal getirip götüren tüccarların bulunduğu bir yer haline gelince ortada bulunan havuz arabalara ve yük havyalarına engel olduğu için kapatılmış ve oraya akasyalar ve morsalkımlar dikilmiş.” (Arkiv, 2017)

Hanın restorasyonu yapının tamamında olmasından dolayı birçok alana değinerek incelemek mümkün olmuştur.

2.4.2.2.1. Cephe

Hanın İstiklal Caddesine bakan cephelerinde bulunan taş detaylarının tamamı restorasyon öncesindeki halini korumaktadır. Çatılarda ki saçak altında taş payanda kullanılan ve cephesinde taş sütunlar bulunan bu yapı restorasyon sonrasında kullanılan payandaların ve saçakların tümünün dolgu ve tamiratları yapılarak aynı formları korunmuştur. Fakat istiklal caddesine bakan ve arka sokağa dönüş olan kısımda(müeyyet sokağına dönen köşe) çıkmanın yani cumbanın altında bulunan cumba payandaları orijinalini koruyamamıştır. Cumba payandaları orijinali ile aynı olmamış çatı saçaklarının altında kullanılan payandalara uydurulmaya çalışılmıştır.

Şekil 2. 56 İstiklal Caddesi Girişi

Cephede pencere aralığında yapıyı bölen her hangi bir kat silmesi kullanılmamıştır. Sadece yapıda pencere üstlerine gelecek şekilde kullanılan bir dekor kat silmesi bulunmaktadır. Bu da mevcutta olmayan yapıya restorasyon sonrası eklenen bir elemandır. Yapının uzunlamasına sütunlar kullanılmıştır. Restorasyon öncesinde var olan bu taş sütunlar restorasyon sonrasında da korunmuştur. Sütün başlıklarında(üst taraflarında) kullanılan ve sütunun yağmur gibi dış etmenlerden fazla etki almaması adına dikdörtgen başlıklar kullanılmıştır. Bu dikdörtgen başlıklar cephede son katmandan daha öne taşarak sütunları koruma amacı güdülmüştür. Yapının restorasyonunu yapan firma tarafından belirlenene göre yapının ilk halinde (yeniden işlevlendirilmeden önce) cephedeki dor düzendeki yarım daire şeklindeki sütunlar sonradan eklenen ve statik açıdan bir taşıyıcılığı bulunmayan sütunlardır. Üst kat pencere kenarlarında da kullanılan söveler mevcutta bulunmayan sonradan mimari kaygı ile eklenen unsurlardan biridir.

Şekil 2. 57 Han Ana Giriş Kısmı

Şekil 2. 58 Cephe Payandaları

Cephenin bütününde kullanılan boya ise restorasyon öncesi halindeki çok farklı bir renk kullanılmıştır. Cephenin bazı bölümlerinde yatayda sıva çatlakları oluşmuştur. Bazı yerlerde ise boyanın kalkması gözlemlenmektedir. Bu da cephede bir takım değişiklikler yapılırken cephe boyasına zarar verildiğini göstermektedir.(örneğin yılbaşında resimdeki gibi süslemeler yapılırken). Yeniden işlevlendirmedeki problemlerden biride budur. Mevcut yapı üzerine yapılan uygulama bile korunamayarak yapının zarar görmesi durumu mevcuttur.

Şekil 2. 59 Cephede Bulunan Dekor Sütunlar

Binanın arka cephesinde bulunan çatı ve duvar birleşimleri olan alanda harpuşta kullanılmış duvarın yağmur vs gibi etkenlerden kötü etkilenmesi engellenmeye çalışılmıştır. Fakat uygulamadan beklenen verim alınamamış resim5'te görüldüğü gibi duvar yine yağmur suyunu almış hatta duvar ve çatı birleşim yerlerinde çatlaklar oluşmaya başlamıştır.

Yapının 2017 de restorasyonun bitmesi üzerinden geçen 6 yıllık süreç düşünüldüğünde bina cephesi beklenenden ve öngörülenden fazla yıpranmıştır. Bunun en önemli sebeplerinden biri tarihi yapının yeniden işlevlendirilip tekrar aktif yoğun bir mekan olarak kullanılmasıdır. mekanın kullanımı restorasyon sonrasındaki halini bile koruyamamasına neden olmuştur.

Şekil 2. 60 Narmanlı Han Arka Cephe Duvarı

Cephede çok fazla cepheye zarar verecek boya, karalama, afiş, reklam asılması vb. gibi müdahalelerde bulunulmuştur. Bina cephesi oldukça hırpalanmış tarihi dokusundan vazgeçtiğimiz Narmanlı han artık yenilenmiş halinden de vazgeçilmiş duruma gelmiştir.

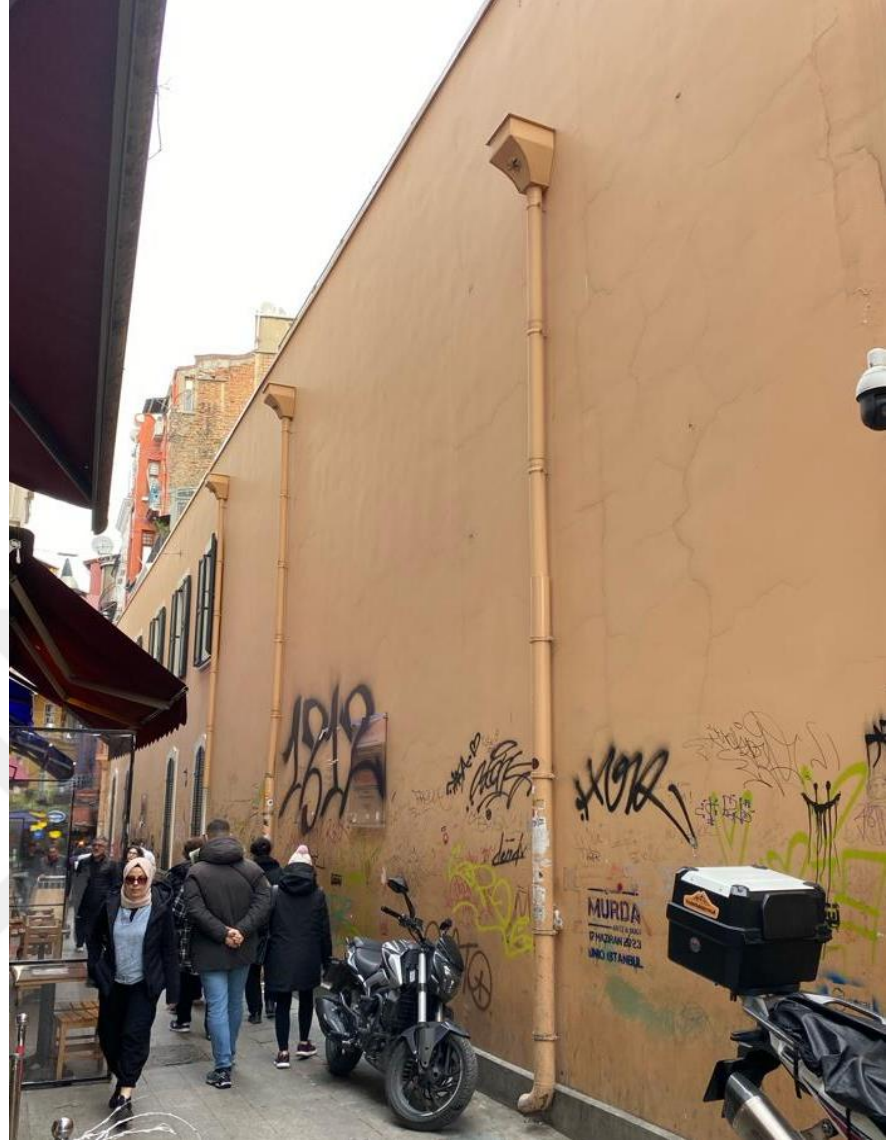

Şekil 2. 61 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Arka Cephe

Yapıyı sudan korumak için çatı eğimi arka tarafa daha çok verilerek eğimin olduğu arka cepheden yağmur inişleri verilmiştir. Ön cephede bu görüntü engellenmiştir. Arka cephesine nazaran daha temiz görüntüye sahip olan ön cephede yağmur inişi kullanılmamıştır. Çatıdaki çıkmalarla cephedeki su uzaklaştırılmaya cepheye değmeden yola atılmasına olanak sağlanmıştır. Çatılarda ise çatı dereleri oluşturulmuş fakat çatı uçlarında çekme dere kullanılmamıştır.

Şekil 2. 62 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Yan Cephesi

Şekil 2. 63 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Yağmur İnişleri

Şekil 2. 64 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Yağmur İnişi

Şekil 2. 65 Cephe Birleşim Detayı

Arka cephesinde bitişik nizam bulunduğu diğer yapı ile aralarında bir dilatasyon oluşturulmuş bu derz boşluğu ise yapıya salınım hakkı tanımıştır. Mevcutta alüminyum bir kapak ile bu alan kapatılmıştır. Binanın bir kısmı ise birbirine yaslanmış durumdadır. Çatı kotları yan binayla aynı kotta bitmediğinden dolayı çatının son yağmur inişi bitişikteki yapıya çok yakın bir alandan indirilip yan yapı tarafında su birikintisi engellenmiş çatıya eğim verilerek alanın tamamen bu sorundan kurtulması amaçlanmıştır.

2.4.2.2.2. Pencere ve Kapılar

Yan cephede bulunan camlar aynı ölçü ve özelliklerini korumuştur. Pencere üstlerine yeniden işlevlendirme sonrası panjur sistemle ile hem güvenlik sağlanmış hem de cephede ki hareketlere ayak uydurulmaya çalışılmıştır. Yeniden işlevlendirilen yapıların güvenlik açısından böyle bir sistemle korumaya alınması yerinde bir karar olmuştur. Çünkü yapı zaten kullanıma açılmış aynı zamanda aktif bir kullanım alanı yaratılmıştır. Bu sirkülasyonu aynı zamanda yapının da dışarıdan zarar görebileceği düşünüldüğünde yan cephedeki pencerelerde panjur sistemi uygulaması doğru olmuştur. Yapının orijinalinde panjur bulunmamaktadır.

Şekil 2. 66 Narmanlı Han Müeyyet Sokak Cephesi

Pencere detayında tüm kenarlarında cephe malzemesi ile söve dönülmüştür. Alt kat pencerelerinde sadece panjur renginde ve malzemesinde ince bir denizlik görevi görmesi adına minik bir oluk konulmuştur. Üst kat pencerelerinde de aynı sistem ile kullanılan denizlik detayı ve panjur aynı renk ile devam ettirilmiştir. Üst katların açık olan pencere detaylarına bakıldığında yukarı sürme sistem ile açılan pencere detayı görülmektedir. Bazı pencerelerin ahşaplarının eskimiş olması ya restorasyon öncesi mevcutta olan pencerelerin kullanıldığını anlatma ya da kullanılan malzemenin kalitesinin düşüklüğü sebebi ile bize böyle bir görüntü sunmaktadır. Her ikisinde de sebep ne olursa olsun cephe bu pencereler ile bütünlüğü sağlamış görünmektedir.

Şekil 2. 67 Narmanlı Han Müeyyet Sokak Cephesi Zemin Kat Penceresi

Şekil 2. 68 Narmanlı Han Müeyyet Sokak Cephesi 1. Kat Penceresi

Ön cephesinden bakıldığında kapı girişi cadde ile aynı kotta bulunmamaktadır. Bina kotu ön cephede sokak ile birlikte caddenin alt tarafına doğru yaklaşmaktadır. Aşağıda kalan kısım da kot farkı en düşük alanda 14cm olan kot farkı yukarıya doğru 50cm'i geçmiştir. Kot farkı bina önünde bulunan iki yan girişte basamak olarak değerlendirilirken cephede bulunan diğer pencere boşluklarının da altından aynı çizgide süpürgelik dönülerek cephedeki bütünlük sağlanmıştır. Binanın ana girişinde kot farkı basamak olarak değil hafif eğimli bir rampa olarak çözülmüştür. Yapının orijinalinde de bu şekilde kullanılmıştır.

Şekil 2. 69 Narmanlı Han Giriş Kapısı

Yapının arka çıkış kapısı orijinal yerinde korunmuştur. Ön ana giriş kapısının ferforje modeliyle aynı olacak şekilde bir kapı kullanılmıştır. Kapı daha çok yapıya ayak uydurmayan oval formda olmadan kare şeklindeki bir kapıdır. Arka cephesinden ve kapının bulunduğu iç cepheye de bakıldığında o cephede çok fazla sıva çatlağı bulunduğu görülmektedir. Yapının boyalarının da çok fazla soyulmuş olması yapıyı bakımsız bir görüntüye sokmaktadır. Yapının arka cephesinde kalan kapının bulunduğu ve yan cephesinin baktığı müeyyet sokağına bakan bölümü tamamen karama ile boyanmış olup mevcut boya üzerine de bir çok afiş ve reklam yapıştırılmıştır. Yapının korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilli bir yapı olmasına rağmen bu kadar zarar verilerek yapının yok olmasına göz yumulması da sıra dışıdır. 2017 yılında tamamlanan restorasyonu sonrasında bu yana geçen süre zarfında yapıya verilen zarar yapının görüntüsünü kirletmektedir.

Şekil 2. 70 Narmanlı Han Arka Çıkış Kapısı

Şekil 2. 71 Narmanlı Han Arka Çıkış Kapısı Dışarıdan Görünüşü

Şekil 2. 73 Merdiven Detayı

Mekânın giriş kotu yapının ana giriş kotu ve caddenin kotu ile aynı olmadığından mekâna iki basamak ile giriş sağlanmıştır. Fakat binanın dış görüntüsü bozulmaması adına bina cephesindeki iki mekâna da iki basamak ile giriş sağlanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla normal ‘rıht yüksekliği olan en fazla 16 cm olmalıdır’ durumu göz ardı edilmiş olup basamak yüksekliği bu mekâna girişte 28cm’e kadar yükseltilmiştir. Eğimden dolayı cadde üzerinde aşağıda kalan mekânın girişindeki rıht yüksekliği ise 16 cm den de kısa tutularak ergonomik açıdan uygun çözülmemiş bir detay olmuştur.

Mekânın iç yüksekliği 5,45 metredir. Mekândaki bu yükseklik geçmişte ki kullanımı ile ilgili söylenenlere rahatlıkla uymaktadır. Mekanda restorasyon sonrasında havalandırma sistemi ve yangın sistemi kullanılmıştır. Tavan yüksekliğinden faydalanarak bu çözümler kapatılma gereği duymadan açıkta bırakılmıştır. Pencere yüksekliği cepheye bakan alanlarda daha fazla olması nedeni ile mekânın neredeyse tamamı gün ışığını içeri almaktadır. Fakat günümüzdeki kullanım amacına uygun birçok yapay ışık kaynağı ile aydınlatma sağlanmıştır.

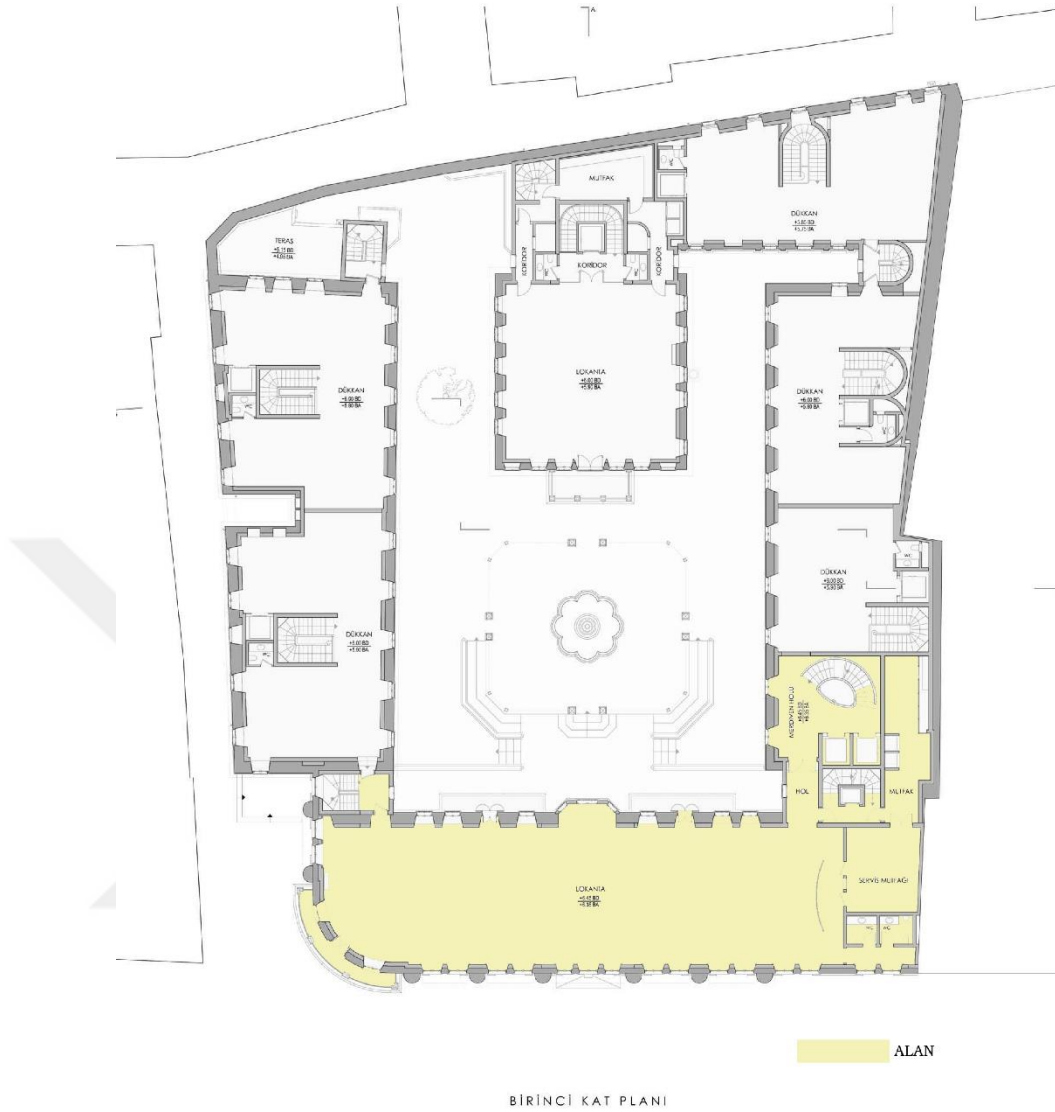

Şekil 2. 74 Tavan Detayı

Şekil 2. 75 İç Duvar Pencere Tarafı

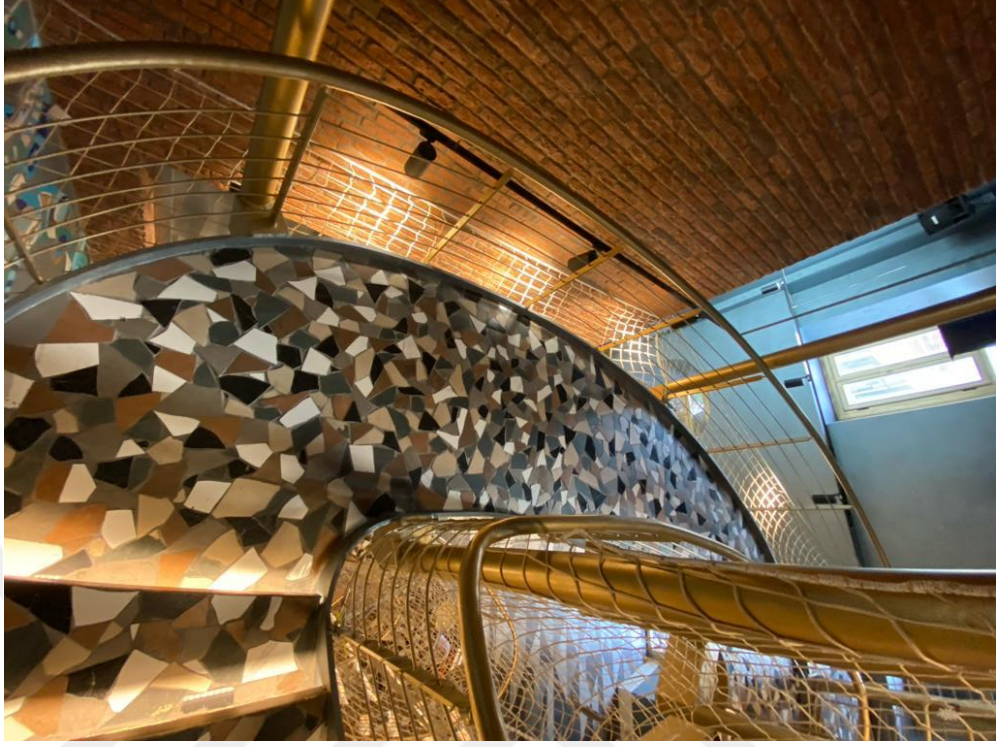
ALAN 2:

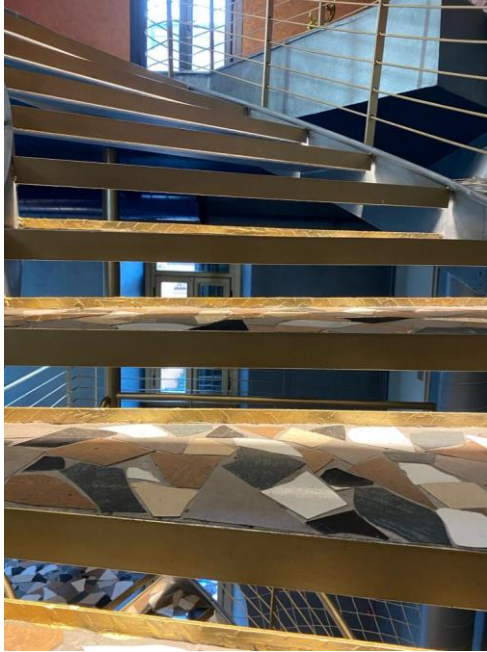
Şekil 2. 76 Alan 2 Kat Planı

Birinci kat planında verilen bu mekan avludan girişi olan bir yeme içme alanıdır. Eskiden sanat atölyesi olarak kullanıldığı bilinmekle beraber kesin olan bir veri maalesef ki yoktur. Hanın büyük ölçekli mekanlarından biridir. Üç kat ve terası bulunan bu mekanda yeme içme alanına uygun olarak müdahalelerde bulunulmuştur. Avludan girildiğinde avlunun havuz kısmı ile aynı kotta bulunan bu mekanın giriş katında büyük bir merdiven kullanılmıştır. Merdiven tüm katlarda aynı aksta devam etmemiştir. Sahanlıkları uzun tutarak alanda yükseklik yaratmadan boşlukların geçişi sağlanmıştır. Merdivenin basamaklarında tepsi profiller ile içlerine kırık seramikli harç kullanmışlardır. Basamak altlarında ise profillerle gizlenmiş led uygulaması

yapılmıştır. Merdiven korkulukları yine aynı renk profillerle yatayda ve düşeydeki dikmeler ile dönülmüştür.

Şekil 2. 77 Merdiven Sahanlığı

Şekil 2. 78 İç Mekânda Kullanılan Merdivenin Detayı

Mekânda iki adet asansör kullanılmıştır. Asansörler yapının üst katlarına kadar kullanılır durumdadır herhangi bir katta kesintiye uğramamıştır. Birinci kata çıkıldığında cepheden bakıldığında ikinci kat penceresi olarak görülen pencereler içerideki kot ile sıfır görülmektedir. Zeminde kalan bu pencereler ise yapının orijinalinde bulunmakta fakat ne yazık ki kullanılır durumda olmayan pencereler restorasyonda malzemesi değiştirilerek kullanılmaya devam edilmiştir. Zemin döşemesi yeni tip bir döşeme ile kaplanmış olup restorasyon öncesinden kalma bir eleman değildir. Tüm duvar kenarlarında da yüksek süpürgelikler kullanılarak zemin döşemesi ve duvar bağlantısı daha rahat ve temiz olarak dönülmüştür.

Şekil 2. 79 Asansör ve Cam

Bu mekanda yerleşim yapılırken çoğu tesisat dışarıdan geçilmiştir. Yapıya herhangi bir gömme yapılmamış sıva üstü kullanılmıştır. Tüm elektrik kabloları tavan ile aynı renk boyanmış tavaaların içlerinden geçirilmiştir. Mutfak havalandırma sistemleride mümkün olduğunca çatı bacalarının olduğu alanlara doğru taşınmış döşemeye çok fazla karot ile müdahalede bulunulmamıştır. Mekanın genelinde kullanılan havalandırma kanalları mekana uygun renklerle boyanmış bazı yerlerde tavan rengi bazı alanlarda ise konseptte uygun renk ile boyarak sistemin görüntü kirliliğine izin vermemişlerdir. Bazı alanlarda klima boruları, sistem bakır boruları gibi mazlemeler açıkta kalmış olsaa tavan detayında aynı renk boyanarak kapatılmıştır. Bu uygulama aslında yapının döşeme ve duvar orijinallliğini koruma açısından önemlidir.

Her ne kadar mevcutta bu mekân yeme içme mekanı olarak kullanılsa da mekanda işlev değişikliği olduğunda aynı alanlarda elektrik ve tesisat ihtiyaçları bulunmayabilir. Bu nedenle yapıya gömülerek sıva altı geçilen elektrik ve sıhhi tesisat gibi işlemlerin restorasyon görmüş yapılarda yapıya ve hatta tarihe zarar verdiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Şekil 2. 80 Havalandırma Tesisatı

Şekil 2. 81 Elektrik Tesisat Detayı

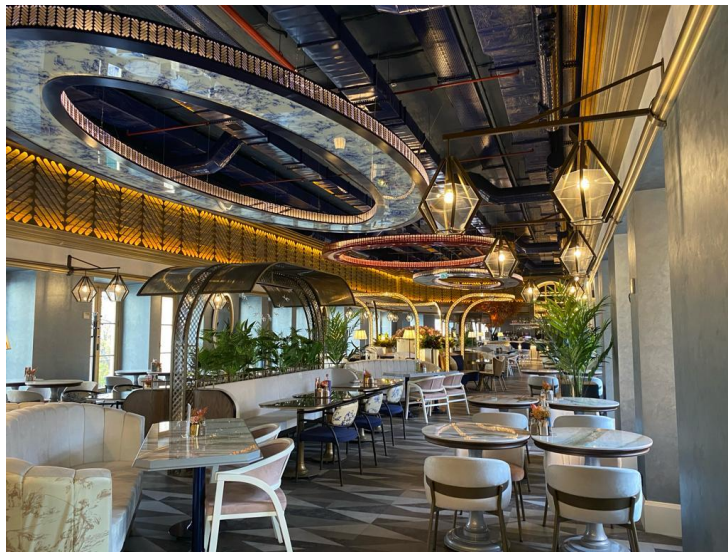

Şekil 2. 82 Havalandırma Tavan Detayı

Mekânda Hanın diğer yapıları gibi çelik çatı imalatı kullanılmıştır. Çatı da kullanılan profiller mekanın kullanımına göre boyanmış ve alt tarafları kapatılmadan açık bir şekilde kullanılmaya devam edilmiştir. Böylece mekan daha yüksek ve ferah görünmektedir. Genel olarak bakıldığında mekanın kendi içindeki bütünlüğü her ne kadar sağlanmış olsa da mekanın yapı ile bütünlüğü olmadığı görülmektedir. mekanın işlevi bakımından lüks ve modern bir tasarım diline sahip olduğunu görmekteyiz fakat restorasyon görmüş bir yapı içerisinde konumlandırılan bu işlev ve tasarım yapıyı yansıtmamaktadır. Böylesine önemli bir tarihi yapının işlevlendirilmesinin bu kadar yoğun sirkülasyona sahip bir işlev kullanılarak çözümlenmesi yapının bu işleve ev sahipliği yapmaması gerektiğini göstermektedir.

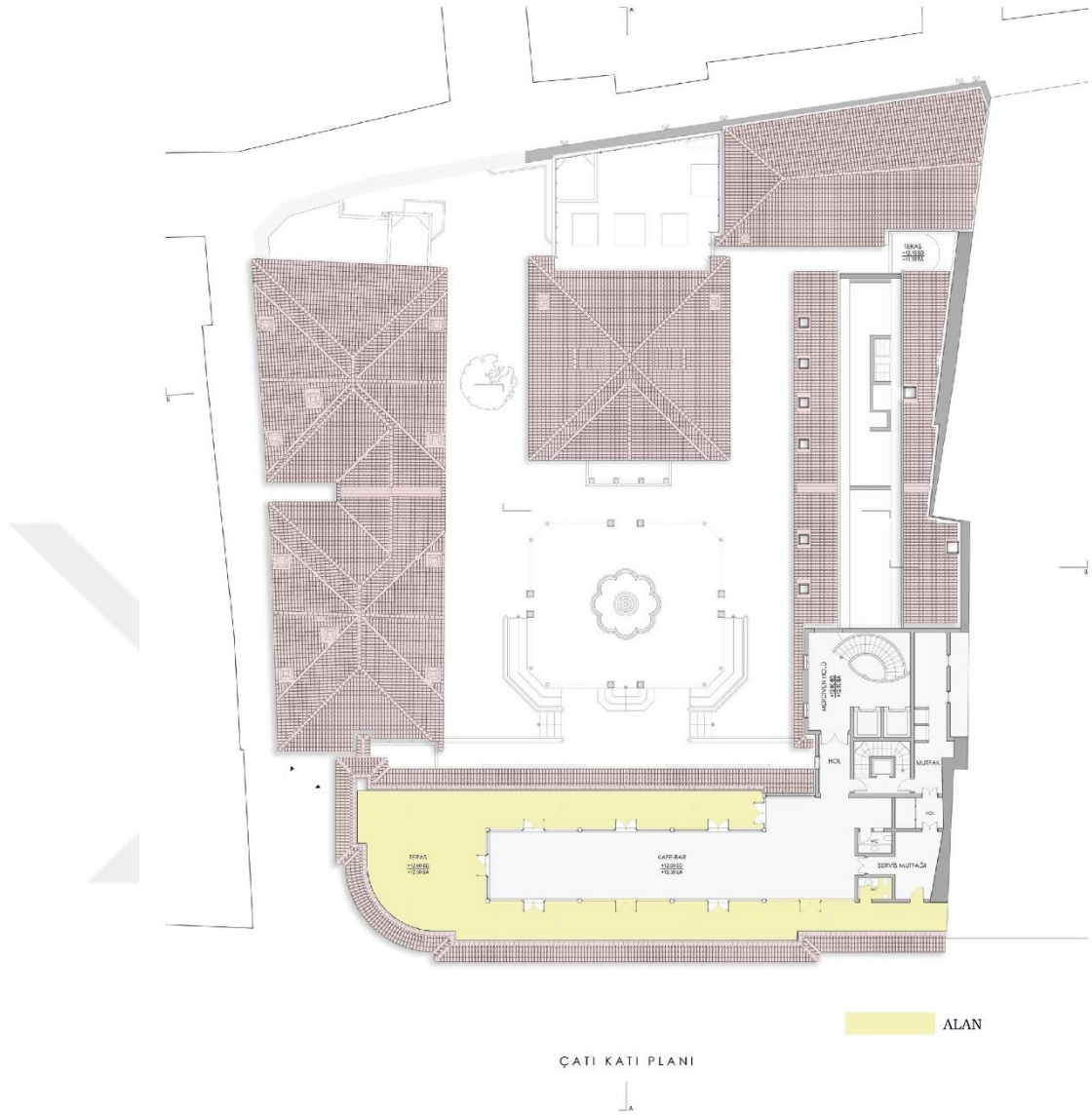

Şekil 2. 83 Mekân Çatı Görüntüsü

Şekil 2. 84 Mekân Genel Tasarımı

ALAN 3:

Şekil 2. 85 Alan 3 Kat Planı

Yine aynı mekâna ait olan İstiklal Caddesi yönüne ve avluya da iki yönlü açık olan bir teras bulunmaktadır. Yapının orijinalinde bu alan çatı olarak gösterilmesi sonradan eklenen bir alan olduğunu göstermektedir. Hanın diğer bloklarına bakıldığında kat yüksekliği diğer bloklardan daha fazla olması da terasın sonradan eklenen bir unsur olduğunu bize göstermektedir.

Şekil 2. 86 Korkuluk Detayı Ve Cepheden Görülen Casa Botter Binası

Teras İstiklal Caddesi yönündeki bloğun tümünü kaplamakta ve tamamı tek mekâna bağlıdır. Merdivenden çıkıldığında içerisi ile aynı kotta bulunan teras cam korkuluk ile etrafı dönülmüştür. Teras cepheden bakıldığında görülmemektedir. Aynı aksta öne çıkma yapılmamıştır. Bu nedenle yapının orijinal yüksekliği ön cepheden bakıldığında hala korunmaktadır. Cam korkuluk saçak olarak kullanılan çıkmanın bulunduğu malzeme kotundan daha aşağıda kalmaktadır. Bu yüzden korkuluk detayında korkuluğun önünün bir kısmı cephenin malzemesi ile kapanmıştır. Çatı kiremitleri de bu alandan görülmektedir. İstiklal Caddesine bakan yönden Casa Bottle Apartmanı da net bir şekilde görülmektedir.

Şekil 2. 87 Çatı Detayı

Şekil 2. 88 Teras Görüntüsü

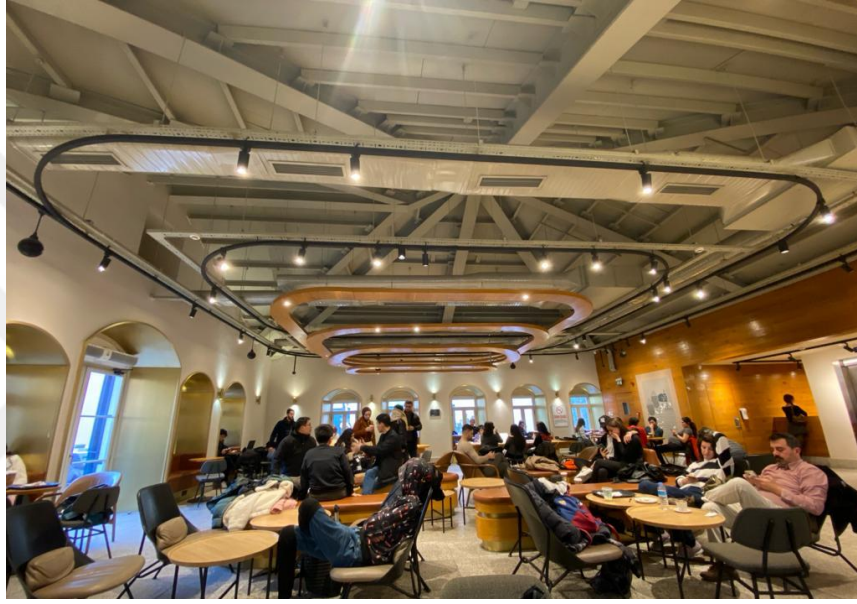
ALAN 4:

Şekil 2. 89 Alan 4 Kat Planı

Hanın bu alanında yapıda statik olarak bir değişiklik yapılmamıştır. Fakat ön cephesinde bulunan balkon çıkması yapının restorasyon öncesinde bulunmayan eklenti bir alandır. Fakat yapının daha eski plan ve kesitlerine bakıldığında aslında yapıda var olan çıkmanın sonrasında yıkıldığı ve orijinal hali bozulduğu tahmin edilmekte ve görülmektedir. Aslında yapının bu kısmında restitüsyon yapılmıştır. Yapının sol arka çıkış kapısının önünde de restorasyon öncesi bulunan tek katlı bir yapı inşaa edilmiş fakat yapının orijinalinde olmadığından dolayı restorasyon sırasında bulunduğu yerden kaldırılmıştır. Restorasyon yapılırken yapının ilk halinin bilinmesi, araştırılması ve orijinaline yakın özgün çalışmalar yapılması yapıyı daha doğru bir ifadeye taşımaktadır. Restitüsyonun önemini kavradığımız bir eklenti olan bu yapıda ki balkon çıkması bu duruma da önemli bir örnek olmuştur.

Narmanlı'nın restorasyon öncesinde ahşap çatı sisteminin zaten çöktüğü görülmekteydi. Restorasyon sonrasında çatı sistemlerini çelik konstrüksiyonlarla sağlamışlardır. Avluya bakan yapıda çelik konstrüksiyonlar eski çatı sistemine göre konumlandırılmış ve çatı camı açılarak cepheden bakıldığında asma kat olabileceği görüntüsü oluşturulmuştur. Ayrıca yapının içerisinde de açıkta bırakılarak ve gri bir renk tonuna tüm çeliklerin boyanmasıyla kullanılan çelik çatı sistemi yapının içinden bakıldığında daha modern görünmesine sebep olmuştur. Havalandırma ve aydınlatma gibi sistemleri bu tavan kotunda çözerek mekânın daha ferah olması sağlanmıştır.

Şekil 2. 90 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Kullanılan Bir Mekân

Şekil 2. 91 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Kullanılan Mekânın Tavan Sistem Detayı

2.4.2.2.4. Avlu

Yapının ana girişı 8,30*4,50 genişliğinde dikdörtgen bir alandır. Alanı tam ortalayacak şekilde büyük bir aydınlatma kullanılmıştır. Tavanlarında 4'lü kubbe birleşim detayı vardır. Zeminde ise zemini iki eş şekilde ortalanarak desen verilmiştir. Orta desenlerde üç farklı malzeme birlikte kullanılmıştır. Desen olarak yapılan alanlarda ince uzun kesim bazalt taşı ile birlikte aralarında betonlu podima çakıl taşı kullanılmıştır. Yuvarlak göbekler etrafında bazalt taşı devam ettirilerek kare şekle getirmiş ve deseni tamamlanan alan diğer zemin malzemesi olan seramik tip karolarla döşenmeye devam ettirilmiştir.

Şekil 2. 92 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Giriş Bölümü İçeriden Görünümü

Şekil 2. 93 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Zemin Döşeme

Giriş kısmında kenarlarda bulunan duvar kısımlarına Narmanlı hanın geçmişi üzerine yazılan bazı mermer plaka üzerine yazılar konumlandırılmıştır. Altlarında siyah mermer konularak alana derinlik katılmıştır. Duvar zemin birleşim yerlerinde ise bu siyah mermer süpürgelik olarak devam ettirilmiştir.

Şekil 2. 94 Narmanlı Han Giriş Kısımında Duvarda Bulunan Bilgilendirme Yazıları

Koridor görevi gören bu ana giriş sonrasında avluya bağlanılmaktadır. Avlu da orta kısımda mevcutta bulunan kısım kot farkı olmaksızın bir ss havuzu sistemiyle restorasyon öncesinde kullanılmaktaydı. Fakat restorasyon öncesinde de bir yenileme yapıldığı düşünülen bu alan aslında bir ağacın bulunduğu ve orta bahçe olarak adlandırılan bir alandı. Ve 1924'l yıllardan önce bu alan gelen tüccarların at arabalarını bağladıkları yer olarak kullanılmaktaydı.

Yapının orta bölümünde şu an da ss havuzu bulunmaktadır. Yeniden işlevlendirme sonrasında nden 4 basamaklı bir kot farkı ile yeniden oluşturulan havuz bölümünün restorasyon öncesinde kot farkı bulunmamaktaydı. Bu alanın etrafı cephedeki kullanılan motifli ferforjenin tam tersi sade dikmeleri olan çubuk şeklinde bir ferforje korkuluk ile çevrilmiştir. İki büyük sütün, aralarda ise iki küçük sütün ile desteklenen korkuluk cephede kullanılanlarla aynı renk boyanarak bütünlük sağlanmaya çalışılmıştır. Orta göbek bölümünden avluya kapısı açılan yeniden işlevlendirme sonrası içeride konumlanan yeme içme meknlarına geçiş alanı bırakılmıştır. 4 adet geçiş için olan bu açıklık ile sirkülasyon desteklenmeye çalışılmıştır.

İyapılara doğru ilerlerken bir eğim bulunmaktadır. Havuzun iç kısmı üst tarafta kalmakta alt kısmı(girişte ki alan) yüksekte kalmaktadır. İlk girişten sonra uzun bir rampadan sonra havuzun kenarına gelindiğinde kısa bir eğim ile i alana geçiş yapılmaktadır.

Şekil 2. 95 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Avlu Da Bulunan Süs Havuzu

Yeniden işlevlendirme sonrasında avluya açılan mekânlardan biri hariç tamamı yeme içme alanı olarak değerlendirilmiştir. Diğer mekân ise bir etkinlik ve eğlence mekânı olarak değerlendirilmiştir. Alanda konumlandırılan yeme içme mekânları alanın normalden daha fazla sirkülasyona sahip olmasına neden olmaktadır. Mekânlar kalabalık yaratmayacak ve tarihi yapının kullanımına daha uygun mekânlar olarak değerlendirilebilirdi. Yeni işlevine ayak uydurabilmesi için restorasyon daha çok eskiyi yıkıp güvenli olmasına adına yenisini yap kavramıyla uygulanmıştır. Sirkülasyonda ki yoğunluğun azaltılmasıyla yapıya müdahale de en aza indirilebilirdi.

Yapının içerisinde avluya bakan bir köşede geçmişte burada bulunmuş olan üç önemli isimlerin heykelleri yapılmıştır. Aliye Berger, Ahmet Hamdi Tanpınar ve Bedri Rahmi Eyüpoğlu'dur. Aliye Berger İstanbul'da doğmuş bir sanatçıdır. Yağlıboya, desen ve çoğunlukla oyma basma tekniğinde eserler vermiştir. Bir dönem Narmanlı han da bir atölyesi bulunan Aliye Berger'in restorasyon sonrasında içeride bir heykelinin olması büyük bir anlam taşımıştır. Ahmet Hamdi Tanpınar ve Bedri Rahmi Eyüpoğlu ise bir dönem Narmanlı Han'ı yatılı olarak kullanmış önemli isimlerdir. Bu üç heykeli ise heykel sanatçısı Neslihan Pala yapmıştır.(Neslihan Pala, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel bölümünde profesör olarak hala devam etmedir.)

Şekil 2. 96 Narmanlı Han Avlu Kısımında Bulunan Heykeller

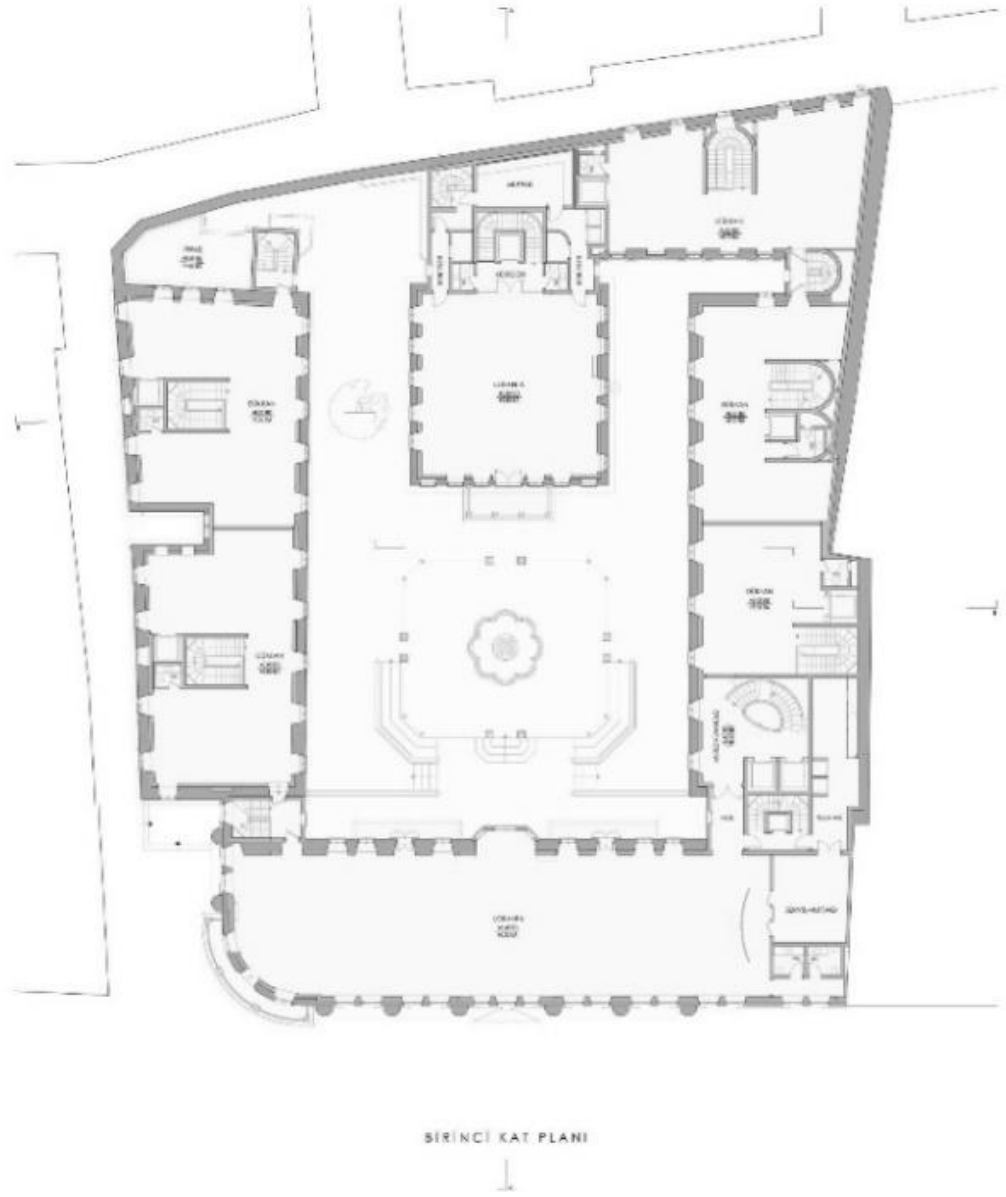
Avluya istiklal caddesi üzerindeki alandan giriş yapıldığında tam karşıda iki katlı yapı bizi karşılar. Yapının çatısı restorasyon öncesinde de kullanılamayacak duruma geldiği için çatı restorasyonda tamamen kaldırılıp yerine yeni çatı imalatı yapılmıştır. Yapının ön kısmında balkon çıkması ve bu çıkmaya da kolon görevi gören zemin kata inen dikmeler yapılmıştır. Yapının her ne kadar restorasyon öncesi hali önemli de olsa restorasyon öncesinde de yapıya müdahaleler edilmiş bazı açıklıklar kapatılıp duvar örülmüş bazı yerlere mevcutta olmayan pencere ve kapı açıklıkları eklenmiştir. Yapının orijinali diye bahsettiğimiz yalnızca restorasyon öncesini

kapsamadığı için bazı alt başlıklarda restorasyonun doğru adımlarla ilerleyip ilerlemediğinin kanısına varamamaktayız.

Şekil 2. 97 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası Avlu Alanı Görüntüsü

2.4.2.3. Günümüzdeki Plan ve Kesitleri

Şekil 2. 98 Narmanlı Han Restorasyon Sonrası 1.Kat Planı

Kaynak: Siska, (2017)

BB KESİTİ

Şekil 2. 101 Narmanlı Hanın Restorasyon Sonrası Kesiti 2

Kaynak: Siska, (2017)

Şekil 2. 102 Narmanlı Han Restorasyon Öncesi Ve Sonrası

Kaynak: abcgazetesi, (2019)

Şekil 2. 103 Narmanlı Han Mevcut Hali

Kaynak: Siska, (2017)

3. GEREÇ VE YÖNTEM

İstiklal Caddesinde bulunan Narmanlı Han'ın yeniden işlevlendirilmesindeki tartışmalar doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır. İstiklal caddesinde bulunan diğer yeniden işlevlendirilen bazı mekânlar da tekrar alınmıştır. Bu mekânlarla yapısal, fonksiyonel ve estetik olarak değişiklikleri karşılaştırılarak cadde üzerinde ki konumlandırılabilir en doğru işlev sonucuna varılmaya çalışılmıştır.

Cadde üzerindeki diğer mekân örneklerinin ele alınmasından ki amaç işlevlendirme kavramının çevresel olarak düşülmesinin önemini vurgulamaktır. Çevresel olarak bütün olarak düşülmeyen yeniden işlevlendirmelerde çıkan tartışma konuları aynı zamanda yapı üzerinde de yıpratıcı bir etki bırakmaktadır. Yapının sürdürülebilir hale gelmesi gerekirken çevresel faktörlerin işlevlendirmede düşünülmemesi sonucu tarihi yapıya verdiği zararın görülmesi amaçlanmaktadır.

Narmanlı Han da bu örneklerden biri olup, mekânın tüketim mekânı olup mekânın da tüketimini sağladığımızı düşünmekteyim. Bu gereçle tezin asıl örneği Narmanlı Han incelenmiş diğer örneklerle ile de desteklenerek sonuca varılmaya çalışılmıştır.

Yeniden işlevlendirmede ki önemli faktör ve kavramlar da ele alınarak istiklal caddesi üzerinde bulunan ve yeniden işlevlendirilen mekânlar bu yöntemle değerlendirilmiştir. Hangi konunun göz ardı edildiğinde tarihi yapıya zarar verdiğini gözlemlemek için ana başlıklar üzerinden örneklerin değerlendirildiği özet tablolar oluşturulmuştur.

4. BULGULAR

Narmanlı hanın restorasyon öncesi ve sonrası fotoğraflarına bakıldığında restorasyon için birkaç eleştiri yapılabilmektedir.

Öncelikle hanın cephesindeki büyük değişim çevresi tarafından kabul edilmesi zor bir yapı olmuştur. Renk ve doku olarak bakıldığında cephenin restorasyon öncesiyle bir bağlantısı kalmadığı görülmektedir. Yapının cephesinde bulunan sütunlar kaldırılmış yerine çok benzeri getirilmiştir. Bu hem yapı hem de kullanıcı tarafından çok net bir şekilde algılanmaktadır. Yeniden işlevlendirmedeki en önemli konulardan biri olan çevreyle uyum kriteri atlanmıştır. Bu da yapının tarihi özelliklerine zarar veren bir durum olmuştur.

Hanın iç kısmının her ne kadar doğru olarak korunduğu söylene de bazı duvarların mecburi olarak yıkılması gerektiği ve yerlerine aynı ölçülerde yeni duvarlar örüldüğü görülmektedir. Bu durumda restorasyonda ki istenmeyen durumlardan biridir.

İç mekânlarda kullanılan zemin döşemesi ve tavan detayları eskisiyle alakası olmayan malzemeler seçilerek yapılmıştır. Eski halini yansıtan bir malzeme veya doku seçimi yapılmamıştır.

Sonuç olarak yeniden işlevlendirme adı altında yapılan bu restorasyon eskiye ait hiçbir özelliğe bağlı kalmadan tamamen yapıyı yeni bir yapı olarak düşünülerek tasarlanmıştır. Miras olarak gördüğümüz bu yapının tamamen tarihle bağlantısı kesilmiş ve yeniden yapılandırılmıştır. Yeniden işlevlendirmenin yada restorasyon çalışmasının böyle bir sonuç vermeyeceğini bilmekteyiz. Tarihi yapının tamamen değişmesi onun restorasyon geçirdiğini değil tamamen yeniden bir yapı yapıldığını gösterir. Miras olan böyle yapılarda değişikliğin bu denli fazla olması hem çevresi hem diğer restoratörler hem de kullanıcıların eleştirisine çok fazla maruz kalmıştır. Miras olarak gördüğümüz böyle tarihi yapıların denetlenerek restorasyon çalışmasının yapılması gerekmekte, gerekirse bunun için çevresindeki kullanıcılardan da bilgi akışı sağlanmalıdır.

Tablo 4. 1. Yapı 1 Değerlendirme Tablosu Özeti

Yapının Adı: *CERCLE D'ORIENT (GRAND PERA)*

**YENİDEN
KULLANIMA
ADAPTASYONU**

Yapının yeniden işlevlendirilmesinde mekanların bir kısmı (çoğunluğu) sanata, bir kısmı eğlenceye, bir kısmı yeme içme mekanına ayrılmıştır. Bu yapının sanata ayrılmasında ki en büyük etmen tarihi olacaktır ki mekan adaptasyonunda sorun yaşanmamıştır. Sinema salonları ve diğer tüm sanat alanları mekana uyum sağlamıştır.

**SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN
SAĞLANMASI**

mekanın en üst katına konumlandırılan yeme içme eğlence mekanı dışında diğer mekanlara konumlandırılan işlevler mekanda ki sirkülasyonu mekanı yormamakta ve sürdürülebilirliğe katkı sağlamaktadır. Bu kavramı daha çok yapıyı değerlendirmek için işlevlendirmek değil de devamlılığını sağlamak için işlevlendirme olarak düşünebiliriz.

MEKAN KORUNUMU

Binanın bitişiğinde bulunan emek sinema salonu yıkılmış olup tamamen yok olmuştur. Cercle D'Orient binası ise bu sinemaya ev sahipliği yapmak için 5.katta konumlanan salona kapılarını açmış ve eski mekandan sökülerek gelen süslemeler burada kullanılmıştır. Her ne kadar Cercle D'Orient binası mekan korunumunda uygun olsada Emek Sinema Salonu için aynı durum geçerli olmamıştır. Sinema salonunda mekan korunumu sağlanamamıştır.

**ÇEVRESEL FAKTÖR VE
ÇEVRE UYUMU**

Yapı cephesi hiç değişikliğe uğramadan cephedeki tüm detaylar korunarak restorasyonu yapıldığından çevre ile bağlantısı değişmemiştir. Cadde de tasarımıyla dikkat çeken cephesiyle çevreye uyumu yüksek düzeyde sağlanmış yapılardan biridir.

Tablo 4. 2. Yapı 2 Değerlendirme Tablosu Özeti
YAPI 3

Yapının Adı: *ÇİÇEK PASAJI (CIDE DE PERA)*

**YENİDEN
KULLANIMA
ADAPTASYONU**

İlk yapılışında çarşısı olan birkonut yaratılmak istenilen bu mekanda yeniden işlevlendirilen mekan yeme içme mekanları olmuştur. Yapının ilk yapılışındaki konutların altında dükkan olarak tasarlanan mekanlar restorasyondan sonra yine benzer bir işlev amacıyla kullanılmaya başlandığından dolayı yapının yeni işlevine uyumu oldukça üst düzeyde kalmıştır.

**SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN
SAĞLANMASI**

Yapı her ne kadar restorasyon sonrasında yeni işlevine adaptasyon sağlasada sürdürülebilirlik açısından mekan tüketim mekanı olmamalıydı. Böyle tarihi değeri yüksek bir yapının konumu gereğinde sanata hizmet eden bir yapı olarak değerlendirilmesi sürdürülebilirliği açısından önemli bir karar olacaktı.

MEKAN KORUNUMU

yapı ilk olarak alt katlar satış yapan dükkanlar üst katlar ise konut olarak tasarlanmasından dolayı dükkan katındaki mekanlarda mekan korunumu üst düzeyden sağlanmış olup yeni işlevleri mevcut mekana müdahalede bulunulmadan direkt olarak yerleştirilmiştir.

**ÇEVRESEL FAKTÖR VE
ÇEVRE UYUMU**

Mekan ilk olarak konut ve çarşı işlevine, daha sonra çiçekçilerin dükkanlarının olduğu bir pasaj işlevine, en son olarakta yeme içme mekanı olarak resstorantlara ev sahipliği yapmıştır. Bu ayrı işlevlerden yola çıkarak hepsine çok doğru bir biçimde adapte olan bu mekan cephe olarak hep aynı hali korunmuş fakat diğer yapılara karşı bir yükümlülük altına girmemiştir.

Tablo 4. 3. Yapı 3 Değerlendirme Tablosu Özeti

	
Yapının Adı: BOTTER APARTMANI (CASA BOTTER)	
YENİDEN KULLANIMA ADAPTASYONU	Yapı eski işlevi konut ve dükkan olarak tasarlanmıştır. Ünlü bir moda tasarımcısına ait olan bu apartman en doğru olarak bir tasarım alt birimiyle işlevlendirilmeliydi. Sergi olarak işlevlendirilen mekan girişteki iki katın dükkan olarak kullanılmasından dolayı sergi alanı için çok uygun olmuştur ve bir değişikliğe gidilmemiştir. Konut kısmında ise sergi yöneticisi vb. gibi kişilerin ofisleri konumlandırılmış ve yapı yeni işlevine yabancı kalmamıştır.
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN SAĞLANMASI	Bu tarz apartman veya konut olarak kullanılan yapıları otel olarak yeniden işlevlendirdiklerinden dolayı yapılar zarar görmekte korunması daha da zor bir hale gelmektedir. Fakat Casa Botter da sergi olarak değerlendirilen bu mekan sürdürülebilirliği açısından doğru bir kararla işlevlendirilmiştir.
MEKAN KORUNUMU	Mevcut varolan mekan yeni işlevinde hiçbir değişiklik yapılmadan konumlanmıştır. Mekan korunumu göz önünde bulundurularak herhangi bir duvar eklenmesi ya da çıkarılması yapılmamıştır. Ayrıca mekan işleve çok iyi çözümler sunduğundan, adaptasyonu iyi sağladığından mekanda değişiklik yapma ihtiyacı duyulmamıştır.
ÇEVRESEL FAKTÖR VE ÇEVRE UYUMU	Cephe olarak kendi yüzyılını yansıtan bu yapı çevre yapıların arasından kendini sıyırmıştır. Fakat ötekileştirme yapmadan kendi özel cephesiyle çevreye kucak açmıştır. Çevresel faktörlerde göz önünde bulundurularak işlevlendirilen mekan ulaşılabilirliği ve işlev-mekan uyumunu da yakalamıştır.

Tablo 4. 4. Yapı 4 Değerlendirme Tablosu Özeti

	
Yapının Adı: <i>NARMANLI HAN</i>	
YENİDEN KULLANIMA ADAPTASYONU	Narmanlı Han geçmişte birçok işlevle kullanılmıştır. Bir çok ünlüde ev sahipliği yapmış olan bu Han yeniden işlevlendirilmeden sonra adaptasyonu tam sağlayamamıştır. İşlevin doğru olup olammasıyla ve mekanın bu işleve uygun olup olammasıyla değerlendirilebilen kullanıma adaptasyon kavramı maalesef ki Narmanlı Han da doğru kullanılmamıştır.
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN SAĞLANMASI	Sürdürülebilirliğin sağlanması için tarihi mekanların yeniden işlevlendirilirken yapının insan sirkülasyonunun fazlalığına vereceği tepki çok önemlidir. Narmanlı Hanın çoğunun (neredeyse tamamı) tüketim mekanı olarak işlevlendirilmesi mekanın sürdürülebilirliği açısından yanlış bir karar olup, yapının tarihini korumak yerine yapıya daha da zarar vermektedir.
MEKAN KORUNUMU	Narmanlı Hanın eski kullanımında konut geçmişi bulunduğundan, konut geçmişi bulunan bir mekanın ne kadar yeme içme mekanına dönüştürürken ihtiyaçları karşılayamayacağı ortadır. Mekanların büyüklüklerinin değiştirilmesi, duvarlardan bazılarının kaldırılıp yok edilmesi bazı duvarların ise yeni eklenmesi mekanın korunumunun sağlanmadığının göstermektedir.
ÇEVRESEL FAKTÖR VE ÇEVRE UYUMU	Narmanlı Hanın cephesindeki değişiklikler gözle görülür derecededir. Yapı restore edilmiş değilde yeni modern sadece ihtiyaçlara yönelik yeni bir yapı yapılmış gibi restore edilmiştir. Cephedeki sütunların değişmesi yapı cephesinin boya rengiyle tamamen çevreye olan uyumu ortadan kalkmıştır. İşlev olarak her ne kadar talep görsede günümüz tüketim mekanların bir farkı kalmamış bahçeli bir avm gibi kullanılarak zincir mekanlara ev sahipliği yapmaya zorlanmış bir mekandır.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Tezin konusu olan Narmanlı Han'ın İstiklal Caddesinde ki diğer yeniden işlevlendirilen yapılarla birlikte ele alarak değerlendirdiğimizde;

- Narmanlı handaki cephedeki değişikliği tarihi yapılara göre çok fazla yapılmıştır. Sütunların geçmişte de olduğu fakat bir taşıyıcı olmadığı söylene de var olanı koruyamaya iyileştirmeye çalışmak gerekebilirdi.
- Cephenin renk ve dokusuyla ilgilide eskiye nazaran yanlış bir seçim yapılmıştır. Yapının o tarihi hissettiren cephe dokusu sadece temizlenebilir bazı yerler ufak alçı müdahaleleriyle tamamlanabilirdi. Cephenin tamamının eskisinden çok farklı bir renk olan turuncu renk ile boyanması yanlış bir karar olmuştur.
- Cepheye bakan kapılardan birinin duvar örülerek körlenmesi yerine korunarak başka bir işleve hizmet eder hale getirilmesi gerekirdi.
- İç mekâna gelindiğinde bahçede bulunan havuz kısmının eğimden dolayı yükseltilmesi doğru bir karar olsa da işlevinden ötürü yine de yanlış kullanılmakta orada bulunan kafe ve restoranlara kullanım alanı sunmak için yapılmış bir avlu gibi görülmektedir.
- Bahçeye bakan arka blok yapılarından biri tamamen eskiden farklı olarak tasarlanmıştır. Yapının ahşap strüktür elemanları sökülmüş yerine farklı bir uzatma ile çıkma yapılmıştır. Bu da yeniden işlevlendirmede yapılan eski binaya eklentilerin aslında binaya ne kadar yük bindirilmeli sorusunun ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir.
- Dükkan olarak kullanılan zemin katlar avlu kısmından bakıldığında ara kat yok edilmiş gibi görünse de ara kat korunmuş burada restorasyon doğru uygulanmıştır.
- Bahçe katına bakan tüm bloklarında dış cephedeki boya rengiyle aynı şekilde boyanması yine yapının o tarihi dokusunu silmiş, yapının vermesi gerek tarihi hissiyatı tamamen ortadan kaldırmıştır.

- Cephede ve yapının iç mekânlarında pencere boşluklarının hepsi korunmuş ve aslına göre yenilenmiştir. Bu da cephede ki eski yapıyla benzerliğini tek yakalayabileceğimiz konulardan biridir.
- Giriş kapıları üzerinde yapının yapıldığı yıllara ait ferforje demir kullanılmış bunlar korunmuştur. Bu demirlere çok benzeyen üslupta ferforje imalatı yapılmış ön cephede bulunan diğer dükkânların kapı üstleri de bu şekilde tamamlanmıştır.

Sonuç olarak yeniden işlevlendirmeyi aslında var olan yapıyı korumak için yapmaktayız. Var olanı iyileştirme süreci olarak görebiliriz. Fakat Narmanlı Han'da tamamen yeniden baştan yaratma söz konusu olmuştur. Yıkılıp yeniden yapılan yapılardan tek farkı restorasyon yapılan tarihi bir bina olarak anılması. Yapının tüm tarihi dilinin yok olması, yapıldığı tarihin üslubunu kaybetmesi onun yeniden işlevlendirildiğini değil tamamen yok edilip baştan yaratıldığını göstermektedir. İstiklal caddesinden ki tarihi olarak önemli yapılardan biri olan Narmanlı Hanın yanlış işlevlendirilmesi doğrultusunda da fazla insan sirkülasyonun bulunması nedeniyle yapının sürdürülebilirliğini kaybetmesine neden olmuştur. Yapının ömrünün yanlış işlevle kısaltıldığını, fazla insan sirkülasyonun yapıyı ne kadar yorduğunu daha şimdiden görmekteyiz. Yeniden işlevlendirmenin var olanı yenilemektenden ya da kullanılamayacak durumda olanı insanlara zarar vermeyecek şekilde koruyup belki de bunu onlara gösterecek şeffaflıkta alanı kapatmaktan daha ilerisi olmadığını düşünmekteyim. Daha önce mimari olmayan bir değişime uğramış olması ya da korunmadan kullanımına devam edilmiş olması mimar olarak bizde tarihi yapı üstünde bir çok değişiklik yapılacağı anlamına gelmemekle beraber, yaşayan mekanları ayakta tutmayı daha az müdahale ile devam ettirmeliyiz.

KAYNAKLAR

- Abcgazetesi.** (2019, haziran 25). abcgazetesi Web Sitesi: <https://abcgazetesi.com/tarihi-narmanli-hana-kozmetik-dukkani-tabelasi-asildi-23651> adresinden alındı
- Aibarchitecture blog.** (2016). Aibarchitecture: <https://aibarchitecture.blogspot.com/2016/12/world-architecture-festival-2016winners.html> adresinden alındı
- Arkitektuel.** (2017). Arkitektuel: <https://www.arkitektuel.com/beyazit-devlet-kutuphanesi/> adresinden alındı
- Arkitektuel Botter.** (2017, ağustos 3). Arkitektuel Web Sitesi: <https://www.arkitektuel.com/botter-apartmani/> adresinden alındı
- Arkitera.** (2018, nisan). Arkitera Web Sitesi: <https://www.arkitera.com/proje/yapi-kredi-kultur-sanat-ykks/> adresinden alındı
- Arkiv.** (2017). Arkiv: <https://arkiv.com.tr/index.php/proje/narmanli-han-restorasyonu/10460> adresinden alındı
- Bantmag.** (2017, 09 12). bantmag Web Sitesi: <https://bantmag.com/tag/yapi-kredi-kultur-sanat-binasi/> adresinden alındı
- Beyoglu Studio.** (2012). Beyoglu Studio Web Sitesi: <https://beyoglustudio.wordpress.com/> adresinden alındı
- Ching, F. D.** (2019). F. D. Ching içinde, *Mimarlık Biçim Mekan ve Düzen*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- cinemafirst.** (2011). cinemafirst Web Sitesi: <http://cinemafirst.ru/topics/cinematheatres/page/31/> adresinden alındı
- commons.Wikimedia.** (2013). commons.Wikimedia Web Sitesi: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:20131208_Istanbul_063.jpg adresinden alındı
- Çağrı, S.** (2019). *Mekan Algısı*. <https://slideplayer.biz.tr/slide/16253860/> adresinden alındı
- Çimen, H. D.** (2020, 09). *Teğet Mimarlık'tan iddialı renovasyon: Yapı Kredi Kültür Sanat Binası*. Arkitect: <https://www.gzt.com/arkitekt/teget-mimarliktan-iddiali-renovasyon-yapi-kredi-kultur-sanat-binasi-3560773?ysclid=lhycwduaox943088760> adresinden alındı
- Eski İstanbulium.** (2022). Eski İstanbulium Web Sitesi: <http://eski.istanbulium.net/post/153075507664/istiklal-caddesi> adresinden alındı

- Grand Pera.** (2023). Grand Pera Web Sitesi: <https://www.grandpera.com/tr/sayfa/madame-tussauds.html> adresinden alındı
- Grand Pera.** (2023). Grand Pera Web Sitesi: <https://www.grandpera.com/tr/> adresinden alındı
- Hayalleme.** (2015). Hayalleme Web Sitesi: <https://hayalleme.com/100-yil-once-100-yil-sonra/eski-istanbulu-hayallemek/> adresinden alındı
- Hayri Atak.** (2018). Hayri Atak Architectural Design Studio web sitesi: <https://hayriatak.com/surdurulebilir-mimari-nedir/> adresinden alındı
- İstanbul.net.** (2018, kasım). İstanbul.net Web Sitesi: <https://www.istanbul.net.tr/etkinlik/sergi/yapi-kredi-kultur-sanatta-kasim-ayi-etkinlikleri/101004/15> adresinden alındı
- Mavink.** (2022). Mavink Web Sitesi: <https://mavink.com/explore/Orsay-Station> adresinden alındı
- Oguztopoglu.** (2013, 09). Oguztopoglu Web Sitesi: <https://www.oguztopoglu.com/2013/09/botter-apartman-on-cephesinden-mimari.html?m=1> adresinden alındı
- Özbek, B.** (2020, haziran). BEYOĞLU-İSTİKLAL CADDESİ'NİN 1970 SONRASI DÖNÜŞÜMÜ ÜZERİNE MİMARİ DEĞERLENDİRMELER. *istanbul.*
- Pinterest.** (2023). Pinterest Web Sitesi: <https://no.pinterest.com/pin/360358407666014761/> adresinden alındı
- Plan Yapı.** (2023). Plan Yapı web sitesi: <https://www.planyapi.com.tr/service/renovasyon/> adresinden alındı
- sehirplanlama.ibb.** (1950). sehirplanlama.ibb Web Sitesi: <https://sehirplanlama.ibb.istanbul/beyoglu-arsivi-haritalar/> adresinden alındı
- serefsezgin.** (2018, nisan 22). serefsezgin Web Sitesi: <https://serefsezgin.blogspot.com/2018/04/merak-edenlere-narmanli-han-istanbul.html?view=classic> adresinden alındı
- Siska.** (2017). Siska Web Sitesi: <https://siska.com.tr/portfolio/narmanli-han/?lang=en> adresinden alındı
- Tanrısever, C.** (2016). Yeniden İşlevlendirilen Tarihi Yapıların Sürdürülebilirliği. *Akademik Bakış DergiSİ*, 1068-108

Tarih ve Medeniyet. (2009, eylül). Tarih ve Medeniyet Web Sitesi:

<https://tarihvemedeniyet.org/2009/09/yasayan-mekanlar-cicek-pasaji-belgeseli.html/comment-page-1> adresinden alındı

Wikipedia . (2023, 05). Wikipedia Web Sitesi:

https://tr.wikipedia.org/wiki/Botter_Apartman%C4%B1#Kaynak%C3%A7a adresinden alındı

Wikipedia. (2017, şubat 24). Wikipedia:

https://tr.wikipedia.org/wiki/Narmanl%C4%B1_Han adresinden alındı

Wikipedia. (2022). Wikipedia web sitesi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Mek%C3%A2n> adresinden alındı

Yaldız, E., & Aydın, D. (2010, 01). Yeniden Kullanıma Adaptasyonda Bina Performansının Kullanıcılar Üzerinden Değerlendirilmesi. 19.

Zevi, B. (2021). Mimarlığı Görebilmek. B. Zevi içinde, *Mimarlığı Görebilmek*. arketon. https://www.mimarizm.com/haberler/bruno-zevi-nin-unlu-eseri-mimarligi-gorebilmek-turkcede_118053?ysclid=li0dxab4kg426513076 adresinden alındı

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad

:Edanur İŞLER

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2021, Haliç Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü
- **Yüksek Lisans** : 2021-2024, Haliç Üniversitesi, İç Mimarlık Anabilim Dalı, Tezli Yüksek Lisans Programı

MESLEKİ DENEYİM:

- **SMART BUILDER MİMARLIK MÜHENDİSLİK(İÇ MİMAR)-**
2021-HALEN